

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GEOGRAFIJO

BARBARA DERMASTIJA

Magistrsko delo

Slovenska diaspora v Torontu

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GEOGRAFIJO

BARBARA DERMASTIJA

Magistrsko delo
Slovenska diaspora v Torontu

Študijski program:
GEOGRAFIJA – D
ZGODOVINA – D

Mentorica:
dr. Tatjana Resnik Planinc, izr. prof.

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

Ko sem se januarja 2015 odločila za odhod v Kanado in pisanje magistrskega dela o Slovencih v Torontu, si nisem mislila, da bo to ena najlepših in najboljših izkušenj v mojem življenju. Vsem, ki so kakorkoli pripomogli k temu, se iskreno zahvaljujem. Pomagali ste mi živeti svoje sanje.

Grega, čeprav je bilo prav moje potovanje v Toronto razlog, da sva se spoznala, si bil ves čas moja največja opora in najboljša družba. Hvala, ker si bil razlog, da je bil vsak moj dan v Torontu nepozaben, hvala, ker si bil vedno pozitiven, včasih še namesto mene, hvala, ker si me podpiral pri vsaki odločitvi, in hvala, ker sem zaradi tebe postala boljša oseba. Hvala, ker si od takrat vsak dan v mojem življenju.

Irena in Lynn, hvala, ker sem lahko celotne štiri mesece živela pri vama, ker sta me spoznali s kanadskimi običaji, me vzeli s sabo na izlete, mi pomagali pri orientaciji po mestu, in hvala za vsa prijetna druženja in posvečen čas.

Mami, ati, Tina in Nejc, hvala za vso podporo, vso ljubezen in zaupanje vame. Brez vas ne bi bila to, kar sem. Hvala za lajšanje domotožja s pogovori prek skypa. Tina, tebi gre še dodatna zahvala, ker si z mano preživela prve tri tedne v tem ogromnem mestu in ga odkrivala z mano.

Babi Hermina, brez tebe in tvojih pripovedovanj o lepotah Kanade najverjetneje ne bi niti pomislila, da bi se tja odpravila za toliko časa. Hvala, ker si celo življenje ohranjala dobre odnose s svojimi sorodniki v Kanadi.

Taja in Žiga, brez vaju dnevi ne bi tako hitro minili, predvsem pa mi ne bi ostalo toliko lepih spominov na naša doživetja v tem vlemestu. Hvala za vse nasvete, sama vesta, da jih je bilo ogromno. Hvala za pomoč pri raziskavi za magistrsko delo in vse spodbudne besede.

Ana in Brigita, tisočkrat hvala, ker sta mi kljub veliki razdalji med nami vedno stali ob strani, me spodbujali, mi dajali nasvete, me prenašali, kadar sama nisem vedela, kako naprej, me nasmejali, mi poročali novice iz Slovenije in se ponovno izkazali kot najboljši prijatelji. Hvala tudi za nasvete v zvezi z magistrskim delom.

Barbara Gornik in Janez Seliškar, brez vajine pomoči bi bilo število pridobljenih anket manjše, predvsem pa sta mi dala začetni zagon pri raziskovanju.

Gospod Martin in gospa Brigita Polanič, hvala za pomoč pri pridobivanju anketnih vprašalnikov in iskanju časopisnih člankov o kanadskih Slovencih. Hvala vama za topel sprejem in pogostitev ter ekskurzijo po Kitchenerju in njegovi okolici.

Sandra, hvala za pomoč pri prevodih v angleški jezik.

Dr. Tatjana Resnik Planinc, hvala za podporo pri pisanju magistrskega dela, za strokovne nasvete in pomoč. Rada bi se vam zahvalila, ker ste se strinjali s tematiko magistrskega dela in me tako potisnili korak bližje k uresničitvi mojih želja.

Zahvaljujem se tudi vsem drugim, ki so na različne načine pripomogli k nastajanju mojega magistrskega dela. Zaposlenim v Domu Lipa za prijazen sprejem in vodeni ogled po domu za

ostarele, vodilnim v društvu Holiday Gardens za dobrodošlico in veliko pomoč pri pridobivanju anketnih vprašalnikov, duhovniku Valentinu Batiču za prijeten pogovor o preteklosti in sedanjosti slovenske cerkve v Torontu in zaposlenim v slovenski šoli Brezmadežne s čudodelno svetinjo za dovoljenje za opazovanje pouka. Hvala vsem Slovencem v Torontu, ki so mi kakorkoli pomagali.

Izvelek

Slovenska diaspora v Torontu

Magistrsko delo obravnava več generacij Slovencev, živečih v Torontu, in njihovo povezovanje v skupnost. V teoretičnem delu so opisane demografske značilnosti Kanade, ter izseljevanje iz Slovenije skozi zgodovino, poseben poudarek pa je na priseljevanju v Kanado. Za tem je analiza anketnega vprašalnika in na koncu povzetek glavnih ugotovitev ter pogled v prihodnost slovenske diaspore v Torontu.

Slovenski narod se je v zgodovini izseljeval zaradi različnih razlogov. Mnoge države so sprejele slovenske emigrante, ena najštevilčnejših emigracij pa je bila prav gotovo v Kanado. Slovence srečamo v prav vseh kanadskih provincah in teritorijih, največjo skupnost pa so si ustvarili v Torontu in njegovih predmestjih.

V magistrskem delu smo posebno pozornost namenili ohranjanju slovenske identitete med Slovenci v kanadskem največjem mestu. Ta je še vedno zelo prisotna in se prenaša iz generacije v generacijo. Tam živeči Slovenci niso pozabili na slovenske običaje in tradicijo, tudi jezik jim ne dela velikih težav. Dokaz za to so številna delujoča slovenska društva in organizacije, ki so množično obiskani, in želja kanadskih Slovencev po ohranjanju stika z domovino.

Glede na videno med bivanjem v Torontu in predvsem na podlagi rezultatov anketnega dela, lahko trdimo, da se bosta slovenska identiteta in ponos na slovenske korenine med slovensko diasporo v Torontu ohranjala še dolgo.

Ključne besede: migracija, Slovenci v Torontu, kanadski Slovenci, ohranitev identitete, Kanada, Toronto

Abstract

Slovene diaspora in Toronto

This thesis paper discusses several generations of Slovenes living in Toronto and their building of a community. The theoretical part describes the demographic features of Canada, as well as Slovene emigration throughout the history with emphasis on migration to Canada. What follows is the analysis of the survey, and, lastly, a summary of the key findings and a glance into the future of the Slovene diaspora in Toronto.

Slovene nations emigrated for a variety of reasons. Several countries accepted Slovene emigrants, and among the highly preferred is certainly emigration to Canada. Slovenes can be found in all Canadian provinces and territories, but their biggest community is the one created in Toronto and its suburbs.

The thesis paper in particular deals with preserving Slovene identity among the Slovenes living in Canada's biggest city. The identity is still very much present and is passed on from generation to generation. Slovenes in Toronto still have not forgotten Slovene customs and tradition, neither do they have any significant problems with the Slovene language. As proof serve numerous Slovene organisations and societies, as well as Canadian Slovenes' desire to keep in touch with their homeland.

Based on the observations made during the stay in Toronto and, predominantly, on information obtained through surveys, it can be claimed that, within the Slovene diaspora in Toronto, the Slovene identity and pride in Slovene heritage will be preserved for much longer.

Key words: migration, Slovenes in Toronto, Canadian-Slovenians, preservation of identity
Canada, Toronto

KAZALO

1.	UVOD	9
1.1.	Namen in cilji	9
1.2.	Metode dela	9
2.	DEMOGRAFSKA SESTAVA KANADE IN OPREDELITEV POJMA MIGRACIJA	12
2.1.	Religija	14
3.	EMIGRACIJA IZ SLOVENSKEGA ETNIČNEGA OZEMLJA V ZGODOVINI	15
4.	EMIGRIRANJE V KANADO IN NASELITVENA OBMOČJA SLOVENCEV V KANADI	17
5.	RAZISKAVA O SLOVENSKI DIASPORI V TORONTU	20
5.1.	Demografske značilnosti Slovencev v Torontu	20
5.1.1.	Starostna sestava in generacijska opredelitev	21
5.1.2.	Izobrazbena sestava in zaposlitev	26
5.2.	Interes za ohranjanje slovenske identitete med Slovenci v Torontu	28
5.3.	Stiki med kanadskimi Slovenci in domovino	34
5.4.	Čustva do Slovenije po preselitvi v Kanado	37
6.	SLOVENSKE ALI SLOVENCEM NAMENJENE USTANOVE IN ORGANIZACIJE V TORONTU	40
7.	PRIHODNOST SLOVENSKE DIASPORE V TORONTU	50
8.	SKLEP	52
9.	SUMMARY	53
10.	VIRI IN LITERATURA	55
11.	SEZNAM SLIK IN PREGLEDNIC	57
12.	PRILOGA	58

1. UVOD

Slovenci se že desetletja zaradi različnih vzrokov izseljujejo iz Slovenije. V Kanadi jih živi okoli 30.000, največ v kanadskem največjem mestu Torontu. Oblikovali so močno skupnost, ki jo utrjujejo z druženji na slovenskih dogodkih, poukom v slovenski šoli, nedeljskimi cerkvenimi obredi v slovenski cerkvi in raznimi drugimi srečanji. Procesu asimilacije se je težko izogniti, zato je pomembno, da slovenski izseljenci po svetu v svoji skupnosti delujejo povezano in stremijo k istim ciljem – to je ohranjanje slovenskega jezika in slovenske tradicije. V tem magistrskem delu smo se osredotočili na slovensko diasporo v Toronto in ovrednotili njeno prizadevanje, da bi obdržala vse, kar jih povezuje s Slovenijo.

1.1. Namen in cilji

Prav hiter proces asimilacije je razlog za našo odločitev, da raziščemo, koliko slovenskih navad je še prisotnih med Slovenci v Torontu. Prvi del magistrskega dela opisuje demografsko sestavo Kanade in izseljevanje iz Slovenije v različnih obdobjih. V nadaljevanju je prikazano priseljevanje Slovencev v Kanado. Drugi del je empiričen in temelji na analizi anketnih vprašalnikov. Z njimi smo poskušali prikazati, kako velika so prizadevanja Slovencev v Torontu za ohranitev slovenske tradicije, koliko vedo o Sloveniji in kako bo z ohranjanjem slovenske identitete v prihodnje. Podatki so predstavljeni v besedilni obliki, v obliki grafikonov ali preglednic.

Glavni namen je bil proučiti skupnost slovenskih priseljencev v Torontu s poudarkom na njihovem življenju, običajih ter povezanostjo s slovenskim jezikom in domovino.

Cilji magistrskega dela so:

- ugotoviti vzroke emigracije v Toronto,
- prikazati dejansko podobo življenja v Torontu živečih Slovencev,
- ugotoviti, kako poteka njihova integracija v družbeno okolje,
- ovrednotiti povezanost različnih generacij s slovenskim jezikom in slovenskimi običaji,
- ovrednotiti njihovo zanimanje za dogajanje v Sloveniji.

1.2. Metode dela

Priprava na raziskovalni del magistrskega dela se je začela v Sloveniji s sestavljanjem anketnega vprašalnika v angleškem jeziku in pripravo okvirnih vprašanj za intervjuvanje. Sledil je pregled spletnih virov in knjižne literature. Pisno gradivo smo našli v ljubljanskih knjižnicah, v župnijski knjižnici slovenske cerkve v Torontu ali pa so nam ga osebno posredovali pripadniki slovenske diaspore sami. Treba je poudariti tudi pomen Glasila, časopisa kanadskih Slovencev, iz katerega smo izvedeli za različne prireditve in druga srečanja Slovencev v Torontu. Pomembno vlogo so imele spletne strani slovenskih društev, saj smo na njih našli zgodovino ter opise društev in pa konkretnije informacije o samih dogodkih. Pomagali smo si tudi z medmrežjem, predvsem za

navezovanje stikov z mlajšimi generacijami. Na družbenem omrežju Facebook smo se včlanili v skupini Slovenci v Kanadi in Slovenci v Torontu, da smo lahko spremljali dogodke, povezane s slovensko skupnostjo.

Za pridobivanje rezultatov o slovenski skupnosti v Torontu je bila uporabljena kvantitativna metoda dela, in sicer metoda anketnega dela. Anketiranci so bili različno stari Slovenci v metropolitanskem območju Toronta, s katerimi smo stopili v stik na različnih slovenskih prireditvah, srečanjih, na družbenih omrežjih ali s pomočjo znancev iz Slovenije in Kanade. Za lažjo predstavbo smo izdelali preglednice in grafikone ter dodali nekaj slikovnega gradiva. Z izbranimi osebami smo opravili tudi intervju (seznam intervjuvancev je objavljen v prilogah). Osnovna vprašanja za intervju smo pripravili že v Sloveniji, glede na starost intervjuvanca in glede na informacije, ki smo jih želeli pridobiti, pa smo intervju nadaljevali z razgovorom in postavljanjem podvprašanj. Intervjuvanec je tako lahko poglobljene odgovore dopolnil s subjektivnim mnenjem.

Avtorica je v Toronto prišla 29. 7. 2015 in tam ostala do 27.11. 2015. V tem času je obiskala večino slovenskih institucij in se udeležila številnih prireditev, ki so jih pripravili kanadski Slovenci, na njih pa je dobila različno arhivsko gradivo teh organizacij. Prav ti dogodki in srečanja ter pogovori s posameznimi osebami so ji omogočili najširši vpogled v življenje Slovencev v največjem kanadskem mestu.

Končni rezultati in glavne ugotovitve magistrskega dela v glavnem temeljijo na analizi anketnih vprašalnikov¹. Vprašalnik je napisan v angleščini zaradi pravilne domneve, da je večini tamkajšnjih Slovencev ta jezik bliže. Sklepali smo, da pripadniki druge ali tretje generacije niso večji v uporabi slovenskega jezika. Tega ne moremo trditi za starostni skupini nad 80 in 90 let, saj se mnogi niso nikoli naučili tekoče govoriti angleško. Kljub vprašanju v angleškem jeziku, se jih je kar nekaj odločilo za odgovarjanje v slovenščini. V času, ki smo ga imeli na voljo, smo pridobili 143 vprašalnikov.

Vprašalnik je sestavljen iz 17 obveznih in treh poljubnih vprašanj. Vprašanja so odprtega ali zaprtega tipa, nekatera zahtevajo le en odgovor, druga jih ponujajo več. Začetna vprašanja se nanašajo na posameznikove osebne podatke: starost, spol, čas priselitve, izobrazba, zaposlitveni status. Naslednja so povezana z ohranjanjem jezika, sledijo vprašanja o ohranjanju stikov z domovino in ohranjanjem običajev, značilnih za Slovenijo. Zadnja tri vprašanja so ponovno bolj osebna.

Anketiranci so ankete večinoma z veseljem reševali. Nekateri so se celo sami javili, da bi jo radi rešili, ali pa so jih vzeli še za prijatelje. Vse starostne skupine so zastopane v zadovoljivem številu², le kandidatov do deset let med bivanjem tam nismo našli, kar kaže na to, da se mladi v glavnem priseljujejo, preden dobijo prvega otroka. Najmlajši so bili anketiranci v slovenski šoli, ki so bili stari 11 let, najstarejši pa v domu za ostarele, in sicer vse do 104 let.

Na koncu je bila na vrsti analiza odgovorov. Dobili smo dejansko predstavbo o življenju Slovencev v Torontu, njihovem odnosu do Slovenije, trudu, ki ga posamezniki vlagajo v ohranjanje vsega slovenskega. Analizo anket mlajših generacij (do 40 let) smo uporabili tudi za napoved okvirne prihodnosti slovenske diaspore v Torontu.

---

¹ Anketni vprašalnik je priložen kot Priloga 1.

² Število anket po posameznih starostnih skupinah se nahaja na strani 21.

Preglednica 1: Število anket glede na datum in kraj pridobitve

DATUM	LOKACIJA	ŠTEVILO ANKET
22. 8. 2015	srečanje mladih na Toronto Island (Preskok na Toronto Island)	4
23. 8. 2015	Bering Avenue (stanovanjska hiša)	1
23. 8. 2015	Gamma Street (več stanovanjskih hiš)	4
30. 8. 2015	župnija Brezmadežne s čudodelno svetinjo (po nedeljski maši)	12
7. 9. 2015	Bled – Planica 13 (piknik ob prazniku dela s turnirjem v balinanju in gostjo Brigito Šuler	10
13. 9. 2015	Slovenski park (stanovanjski hiši)	2
23. 9. 2015	po spletni pošti	6
27. 9. 2015	Holiday Gardens (vinska trgatev)	32
2. 10. 2015	Markham (stanovanjska hiša)	1
18. 10. 2015	Kitchener (slovenski Oktoberfest)	21
22. 10. 2015	Dom Lipa	14
27. 10. 2015	Dom Lipa	4
28. 10. 2015	Kitchener (stanovanjske hiše)	10
7. 11. 2015	slovenska šola	11
12. 11. 2015	banka Krek Credit Union	20

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

2. DEMOGRAFSKA SESTAVA KANADE IN OPREDELITEV POJMA MIGRACIJA

Leta 2015 je v Kanadi živel 35.099.836 ljudi, kar Kanado uvršča na 39. mesto na svetu po številu prebivalcev na državo (The world factbook, 2016).

Preglednica 2: Število in odstotek prebivalcev Kanade po posameznih provincah in teritorijih, površina in gostota poselitve v provinci ali teritoriju

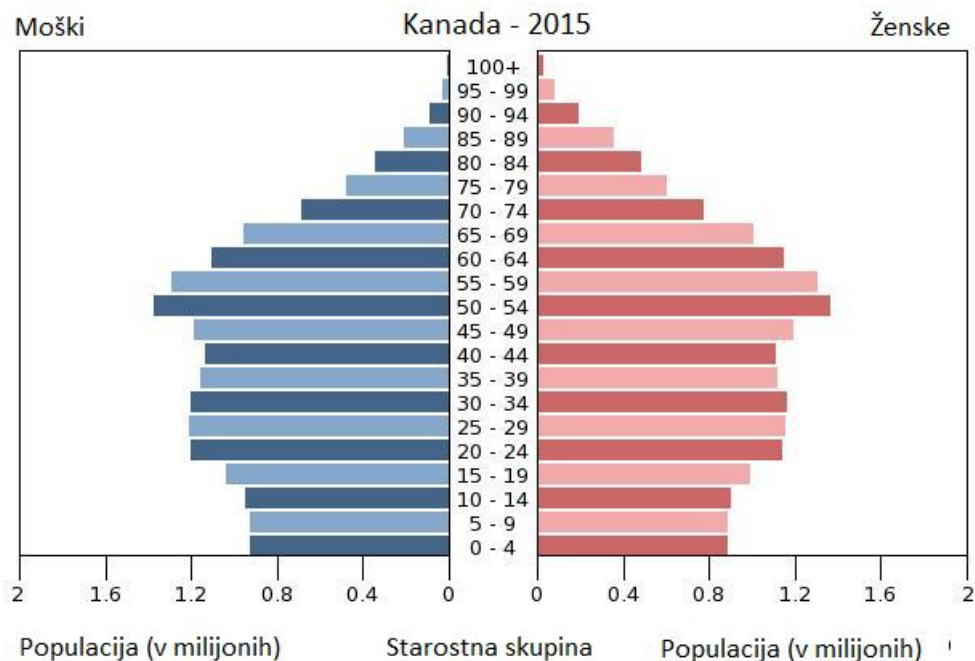
PROVINCA ALI TERITORIJ	POPULACIJA	ODSTOTEK	POVRŠINA (km²)	GOSTOTA POSELITVE (ljudi/km²)
Alberta	3.645.257	10,89 %	642.317	5,77
Britanska Kolumbija	4.400.057	13,14 %	925.186	4,84
Manitoba	1.208.268	3,61 %	553.556	2,22
Novi Brunsvick	751.171	2,24 %	71.450	10,50
Nova Fundlandija in Labrador	514.536	1,54 %	373.872	1,36
Severozahodni teritorij	41.462	0,12 %	1.183.085	0,04
Nova Škotska	921.727	2,75 %	53.338	17,63
Nunavut	31.906	0,09 %	1.936.113	0,02
Ontario	12.851.821	38,39 %	1.076.395	12,19
Otok princa Edvarda	140.204	0,42 %	5.660	24,98
Quebec	7.903.001	23,61 %	1.365.128	5,76
Saskatchewan	1.033.381	3,09 %	591.670	1,75
Jukon	33.897	0,10 %	474.391	0,07
Kanada	33.476.688	100 %	9.252.161	3.73

Vir: Population and Dwelling Count Highlight Tables, 2011 Census, 2016

Leta 1900 je v Kanadi živel le 5.500.000 prebivalcev. Tega leta se je rodilo 150.000 ljudi, kar je enkrat manj kot v letu 2014, ko je bilo rojenih 388.729 prebivalcev. Število prebivalcev je med omenjenima letoma stalno naraščalo, naravni prirastek pa je bil ves čas pozitiven. Najštevilčnejša skupina so stari med 45 in 49 let. Po zadnjih podatkih mlado prebivalstvo (do 15 let) še vedno številčno prevladuje nad starim (nad 65 let). Pripadnic ženskega spola je za okoli 600.000 več

kot prebivalcev moškega spola. Pričakovana življenjska doba Kanadčanov je 81 let (Age and Sex Highlight Tables, 2011 Census, 2016).

Slika 1: Starostna piramida prebivalstva Kanade za leto 2015

Vir: The world factbook, 2016

Podatki iz leta 2010 kažejo, da 81 % Kanadčanov živi v mestih, stopnja urbanizacije pa je 1,22 %. Največ prebivalcev ima največje kanadsko mesto Toronto, preostala pa si sledijo v naslednjem zaporedju: Montreal, Vancouver, Calgary, Ottawa, Edmonton (The world factbook, 2016).

Večino prebivalcev Kanade sestavljajo priseljenci ali potomci priseljencev. V razpredelnici so navedene tiste narodnosti, ki zavzemajo prvih deset mest po številčnosti, in pa tudi provinca oziroma teritorij, v katerem jih je največ. Podatki so iz leta 2011 (Ethnic origins ..., 2016).

Preglednica 3: Število in delež prebivalcev Kanade glede na etnični izvor in območje kjer je pripadnikov te etnične skupine največ. Prikazanih je deset najštevilčnejših etničnih skupin

ETNIČNI IZVOR	ODSTOTEK (%)	POPULACIJA	OBMOČJE NAJŠTEVILČNEJŠE NASELITVE
Kanada	32,16 %	10.563.805	Quebec
Anglija	19,1 %	6.509.500	Nova Fundlandija
Francija	15,42 %	5.065.690	Quebec
Škotska	14,35 %	4.714.965	Otok princa Edvarda

Irska	13,83 %	4.544.865	Otok princa Edvarda
Nemčija	9,75 %	3.203.325	Saskatchewan
Italija	4,53 %	1.488.420	Ontario
Kitajska	4,53 %	1.487.580	Britanska Kolumbija
Staroselci	4,17 %	1.369.115	Severozahodni teritorij
Ukrajina	3,81 %	1.251.170	Manitoba

Vir: The world factbook, 2016

Kanada ima dva uradna jezika, to sta angleščina in francoščina. Zaradi multikulturalnosti v Kanadi pa to nista edina govorjena jezika. Po podatkih naj bi 11,4 % prebivalstva govorilo jezike, ki ne spadajo med uradne. Najpogostejše govorjeni neuradni jezik je pandžabski jezik, ki ga govori 1,3 % prebivalcev, sledi kitajščina, nato španščina, nemščina in italijanščina. Slovenski jezik govori 0,03 % prebivalcev (Census profile, 2016). Zanimivo je, da je 80 % populacije, ki govori poleg angleškega in francoskega jezika ali jezika staroselcev, leta 2011 živela v enem izmed kanadskih šestih največjih mest (Diversity in Canada ..., 2013).

2.1. Religija

Kršćanstvo je najbolj razširjena religija v Kanadi, z največ predstavniki v Katoliški cerkvi. Kristjani predstavljajo dve tretjini oziroma natančneje 67,3 % prebivalstva, po številu jim sledijo ateisti s 23,9 %. Naslednja velika verska skupina v Kanadi so muslimani, katerih pripadniki predstavljajo 3,2 % populacije, največ pa jih živi v provinci Ontario. Do leta 1971 se je za muslimane, hindujce ali sikhe opredelilo 2,9 % priseljencev, medtem ko se je za našteje religije opredelilo 33 % prišlekov med letoma 2001 in 2011. Med imigranti je tudi čedalje večji delež tistih, ki ne pripadajo nobeni religiji (2011 National Household Survey, 2016).

Kanado so vse do 17. stoletja poseljevali prebivalci, ki jih imenujemo staroselci. Priseljevanje se je začelo šele s francosko in britansko kolonizacijo. Trend priseljevanja se je nadaljeval v 18. in 19. stoletju. Evropejci so se intenzivneje selili v Kanado po obeh svetovnih vojnah in s seboj prinesli drugačno kulturo, jezike in vero, kar je privedlo do prvih zakonov za zaščito raznovrstnosti (Diversity in Canada: an overview, 2013).

Kadar govorimo o kanadskih domorodcih, mislimo na staroselce in Inuite in ljudstvo Metis. Staroselci, ki predstavljajo okoli 4 % prebivalcev, večinoma živijo v rezervatih, redkeje jih srečamo v mestih. Inuiti živijo v skupnostih na severu države, to so Nunavut, Severozahodni teritorij, severni del Quebeca in Labrador (Aboriginal peoples and communities, 2015).

Kanada je bila prva država na svetu, ki se je zavzela za multikulturalizem kot uradno strategijo. To se je zgodilo leta 1971. S tem je potrdila pomen in dostojanstvo vseh državljanov ne glede na njihov rasni ali etnični izvor, jezik ali versko pripadnost. Istega leta je Kanadski multikulturalni program potrdil še pravice staroselcev in status obeh kanadskih uradnih jezikov. Vsi državljani so enaki pred zakonom in imajo enake priložnosti v socialnem, kulturnem, ekonomskem in političnem življenju. Ljudje se imajo pravico sami odločiti, ali se bodo opredelili kot pripadniki določene skupine ali kot Kanadčani (Canadian Multiculturalism: An Inclusive Citizenship, 2012). Zdaj je Kanada v samem vrhu držav sveta po deležu državljanov, rojenih zunaj meja Kanade. Leta 2011 naj bi državljani Kanadi imeli več kot 200 različnih etničnih izvorov, od tega

jih je 13 preseglo več kot milijon pripadnikov. Leta 2012 je sprejela rekordno število imigrantov, ko je v državo vstopilo 257.515 prišlekov (Diversity in Canada ..., 2013).

3. EMIGRACIJA IZ SLOVENSKEGA ETNIČNEGA OZEMLJA V ZGODOVINI

Slovenski kulturni prostor je dolgo veljal za območje odseljevanja prebivalstva. Izselsjevanje zajema čas od druge polovice 19. stoletja do zdaj. Najštevilčnejše je bilo v letih pred 1. svetovno vojno, ko so se ljudje izseljevali predvsem v države prek Atlantskega oceana, in med svetovnimi vojnami, ko je bilo izseljevanje intenzivnejše v zahodno Evropo (Popisi na Slovenskem ..., 2001). Po 2. svetovni vojni se je povečalo ekonomsko in politično izseljenstvo, po letu 1960 pa prevladujejo zdomci na začasnem delu v tujini (Zupančič, 2001).

Izselsjevanje iz slovenskega ozemlja uvršča Slovenijo med tiste evropske države, ki so imele največ migracije v obdobju klasičnih emigracij. V nadaljevanju so opisani trije glavni valovi izseljevanja iz slovenskega etničnega ozemlja. »To so:

1. čas množičnega izseljevanja Slovencev v ZDA (1890–1924);
2. val, usmerjen v Argentino in rudnike Zahodne Evrope (1920–1940);
3. izseljevanje kot posledica vabljalivosti višjega standarda v Zahodni Evropi (1965–1973)« (Drnovšek, 2001, str. 216).

Prvi emigracijski val sega od konca 19. stoletja do konca 1. svetovne vojne. Po podatkih naj bi se od leta 1880 do 1. svetovne vojne v tujino izselilo okoli 280.000 prebivalcev slovenskega etničnega ozemlja, večinoma v ZDA in Nemčijo. Manj sta bila cilj tudi Egipt in Južna Amerika (Pospeh, 2009). To obdobje velja za najbolj izrazito dobo odseljevanja iz Slovenije, izseljevali pa so se predvsem mladi (Drnovšek, 2001). Povod 1. vala migracij naj bi bila eksplozija prebivalstva in revščina v manj razvitih državah avstrijskega cesarstva. Popis prebivalstva leta 1920 v ZDA je pokazal, da tam živi skoraj 21.000 priseljencev, katerih materni jezik je bil slovenski (Pospeh, 2009). V ZDA se je v tem obdobju izselilo veliko več moških kot žensk, najpogostejša starost izseljencev pa je bila med 14 in 45 let. Tri četrtine priseljenih se je opredelilo za obrtnike ali kmete (Klemenčič, 1995). Čas množičnega izseljevanja je za Slovence pomenil tudi tesnejši stik s svetom. V ZDA jih je čakal odprt trg za delovno silo in višji življenjski standard. Izselsjenci so sorodnikom v Slovenijo pošiljali prihranke, hkrati se je razbremenil delovni trg v Sloveniji. Večina Slovencev je imela namen ostati le krajši čas, vendar so največkrat ostali za stalno (Drnovšek, 2001).

Drugi val se nanaša na čas med obema vojnami (1918–1941), ko je svet zašel v veliko gospodarsko krizo, Amerika pa je z imigracijskima zakonoma iz let 1921 in 1924 omejila število imigrantov iz Južne in Vzhodne Evrope. Priprtje ameriških zlatih vrat je spremenilo smer prej ustaljenih izselitvenih tokov (Klemenčič, 1995). V tem obdobju so se odseljevali predvsem prebivalci JZ dela Slovenije zaradi močnega raznarodovalnega pritiska. V tem primeru gre torej za politično migriranje. Za Slovence so bili to časi pomanjkanja, lakote in strahu pred novimi oblastmi. Vse to jih je gnalo k odseljevanju. Za ta val je značilnih precej več selitev v Južno Ameriko (Argentino in Brazilijo), Kanado, množično pa so se izseljevali tudi v Zahodno Evropo (Francija, Nizozemska in Belgija) in v takratno Kraljevino Jugoslavijo (Pospeh, 2009). Izselsjevanje s slovenskega etničnega ozemlja v Severno Ameriko je bilo zanemarljivo majhno

(Drnovšek, 2001). Spodnja preglednica prikazuje izseljevanje Slovencev po državah med letoma 1929 in 1939 (Pospeh, 2009).

Preglednica 4: Kam so se Slovenci izseljevali med letoma 1929 in 1939?

DRŽAVA	ŠTEVILO IZSELJENCEV	ODSTOTEK IZSELJENCEV (%)
ZDA	4600	58
Kanada	1700	21
Argentina	1100	14
Urugvaj	400	5
Druge države Južne Amerike	100	1,2
Avstralija	40	0,5
Druge	30	0,3
SKUPAJ	7900	100

Vir: Razvoj prebivalstva Slovenije ..., 1965

Geografinja Slavka Lipoglavšek Rakovec je ocenila, da je pred 2. svetovno vojno v ZDA živelo okoli 250.000, v Kanadi okoli 6000, Argentini 25.000 in Braziliji 5000 slovenskih izseljencev. Zaradi velike svetovne gospodarske krize se je v obdobju od 1931–1939, nazaj vrnilo 38.117 oseb (Drnovšek, 2001).

Tretji migracijski val je posledica političnih emigracij po nastopu komunizma v Jugoslaviji. Leta 1945 so prebivalci slovenskega etničnega ozemlja bežali predvsem v Avstrijo, od tam pa so najpogosteje odšli v ZDA, Kanado, Avstralijo in Argentino (Žigon, 1993, 16–17). Kljub propagandni akciji Slovenije, s katero je želela pritegniti del starejših emigrantov iz vsega sveta, naj se vrnejo, se jih je zelo malo (Pospeh, 2009).

V obdobju med letoma 1950 in 1960 govorimo o ekonomski emigraciji v razvitejše države, ki pa je bila manj organizirana kot prejšnje. Industrializacija je povzročila preseljevanje s podeželja v mesta, kjer pa ni bilo dovolj delovnih mest za vse. Zaradi želje po delu so se odločali za odhod v tujino.

V tem obdobju je bilo izseljevanje najmočnejše med letoma 1965 in 1973 zaradi večje odprtosti državne meje. Upočasnilo se je zaradi izbruha naftne krize in s tem gospodarske recesije v razvitih evropskih državah (Drnovšek, 2001).

4. EMIGRIRANJE V KANADO IN NASELITVENA OBMOČJA SLOVENCEV V KANADI

Prvi slovenski priseljenci, ki so se do leta 1920 za stalno naselili v Kanadi, so tja prišli iz ZDA. Okoli leta 1850 je misijonar Friderik Baraga iz Slovenije deloval na območju severnega brega Gornjega jezera (ang. Lake superior) in tam širil krščansko vero med staroselci. Med vplivnejšimi Slovenci v Kanadi je bil tudi Janez Planinšek, ki je tja prišel leta 1910 ter živel med Inuiti in staroselci severnega Saskatchewan in Manitobe. Pozneje je o Inuitih poučeval v več ameriških mestih. Kanada je za domovanje postala še posebno privlačna po letu 1924, ko je ZDA uvedla razne omejitve pri priseljevanju. Leta 1925 je Jugoslavijo, Avstrijo, Italijo in Madžarsko navedla kot države, iz katerih bi najraje sprejeli imigrante. Slovenci so predstavljali 14 % vseh jugoslovanskih migrantov v Kanado. Število priseljencev iz Slovenije je naraščalo; s 613 v letu 1926 do 1008 kanadskih Slovencev leta 1929. V naslednjih letih se jih je 210 vrnilo v domovino (Kocjancic, 2016). »Številčnejše izseljevanje iz domovine so povzročile gospodarske, pravne in politične razmere na tem območju po 1. svetovni vojni, po razpadu avstro-ogrske monarhije, ustanovitvi Jugoslavije, izgubi delov slovenskega narodnostnega ozemlja in po priključitvi teh delov Italiji oziroma Avstriji. Izseljevali so se tudi zaradi narodnostnega zatiranja, zatiranja slovenskega jezika, šolstva in kulture« (Trebše Štolfa, 2001, str. 211).

Med letoma 1925 in 1930 je Kanada sprejemala samo mlade, zdrave Slovence, ki niso bili v kazenskem postopku in niso bili zavezani služenju vojaškega roka. Emigracija je potekala prek ljubljanskih potovalnih agentov. Mnogi so bili razočarani nad delovnimi razmerami in so se večkrat počutili osamljene. Kirkland Lake (500 članov), Timmins (264 članov), Toronto (113 članov), Thunder Bay (75 članov), Vancouver (200 članov) in Quebec (69 članov) so kraji, v katerih so slovenske skupnosti obstajale že pred letom 1939. Mnogi so živeli v rudarskih mestih severnega Ontaria ali v okolici sadnih nasadov pri St. Catharines. Ženske so pomagale možem v vinogradih ali sadovnjakih (Kocjancic, 2016).

Za potovanje v Kanado je bilo treba plačati potne stroške. Nekateri so denar prihranili sami, drugim so pomagali sorodniki, spet tretji so si denar izposodili. Na splošno so starejši moški odšli prvi in nato s prihranki od zaslužka v tujini pomagali svojim družinam, da so odplačale dolgove ali se preselile za njimi. Potovanje iz Slovenije v Kanado je stalo od 120 do 300 dolarjev, največkrat 200 dolarjev. Evropska pristanišča v katerih so se naseljenci navadno vkrcali, so bila Le Havre, Cherbourg in Boulogne v Franciji, Antwerpen v Belgiji, Hamburg v Nemčiji, Rotterdam na Nizozemskem in Trst v Italiji. Potovanja so bila večinoma marca in aprila in so trajala od pet do osemnajst dni. Pristanišča v Kanadi, kjer so se prišleki izkrcali, so bila Halifax, Quebec City, Montreal in St. John (Vintar, 2005).

Po kanadski priseljenjski statistiki se je pred 1. svetovno vojno tja naselilo le 2937 Slovencev in Hrvatov, saj Kanada v tem času zanje ni bila privlačna. Ob izbruhu velike gospodarske krize v tridesetih letih je živel v Kanadi okoli 5000 Slovencev. Po letu 1947 so iz evropskih begunskih taborišč Slovenci odhajali v ZDA in Kanado kot politični emigranti (Drnovšek, 2001, slo). Slovenci so se začeli intenzivneje odseljevati v Kanado v letih po 1. svetovni vojni in v času ilegalnih pobegov prek meje. Veliko starejših se je po intenzivni propagandi vrnilo v domovino. Takoj po vojni je Kanada sprejela okoli 2500 političnih emigrantov iz Avstrije in Italije, pozneje pa so jim sledile ilegalne priselitve. Med prišleki je bilo okoli 52 % kmetov. Za politične pribežnike je bilo na splošno značilno, da so najprej eno leto delali na kmetijah ali železnicah, po tem letu pa so si poiskali delo v mestu. Tisti z višjo izobrazbo so postali zdravniki, pravniki ali

učitelji. Samske ženske so se zaposlile v tovarnah, poročene pa so največkrat ostale doma, vzgajale otroke in pomagale možem pri njihovem delu. Pred 2. svetovno vojno so se kanadski Slovenci pridružili Slovenski narodni podporni enoti Chicaga ali Kranjski slovenski katoliški jednoti v Clevelandu, v upanju po socialni varnosti (Kocjancic, 2016).

Tretji val priseljencev, ki sega v čas od leta 1951 do 1970, je sestavljalo 6000 oseb. V Kanado so prišle družine pred in medvojnih imigrantov (Kocjancic, 2016).

Ti so zelo spodbujali zidavo slovenskih cerkva, ustanavljanje novih društev, gradnjo društvenih domov in počitniških farm. Že v sedemdesetih letih je imelo kar nekaj slovenskih društev iz Toronta svoje »farme« tudi več deset kilometrov iz mesta, in tam so v poletnem času potekali tudi številne prireditve in srečanja. Poleg Toronta delujejo slovenska društva še v krajih Hamilton, London, Windsor, Breslau, Ottawa, Montreal, Winnipeg, Calgary, Edmonton, Vancouver in Kelowna (Slovenian community in Canada, 2016). Največ prvih priseljencev je opravljalo dela gozdnih, lesnih ali cestnih delavcev, bili so rudarji, rokodelci in mali obrtniki. Na začetku tridesetih let, ko so si začeli kupovati zemljo, so se preživljali tudi z živinorejo in poljedelstvom (Trebše Štolfa, 2001).

Veliko lažje je bilo tistim, ki so prišli v Kanado med letoma 1960 in 1970, saj so jim starejši priseljenci lahko pomagali in svetovali. Prav tako so se lahko, kadarkoli so želeli vrnili domov, saj je Jugoslavija prenehala omejevati izseljevanje. Ta skupina je zaradi boljše izobrazbe lažje dobila delo v obrti, to pa je bil poklic, ki ga je Kanada v tistem času močno potrebovala. Večina jih je ostala v Ontariu, v katerem so dobili delo v tovarnah ali gradbeništvu (Kocjancic, 2016).

Ženske so predstavljale le 35 % vseh slovenskih priseljencev v Kanado. Tri četrtine vseh imigrantov je bilo starih od 15 do 29 let, skoraj 16 % od 30 do 44 in samo 2 % nad 45 let. Leta 1991 se je 8050 Kanadčanov opredelilo za nekdanje slovenske državljane in 3465 za delno slovenski izvor. Mnogi so se opredelili za Jugoslovane (Kocjancic, 2016).

Glede na članstvo v društvih in udeležbo na dogodkih so podane ocene, koliko slovenskih priseljencev sodeluje v organizacijah. Podatki so iz leta 1998. V Torontu je ta številka 10.000, v mestih kot so Hamilton 4000, Edmonton 1600, Winnipeg 1600, Montreal 1400, St. Catharines 1040, Thunder Bay 420, Kitchener 400, London 400, Calgary 250 in v Ottawi 240 (Kocjancic, 2016).

Preglednica 5: Število kanadskih Slovencev po provincah in teritorijih

PROVINCA ALI TERITORIJ	OPREDELJENI ZGOLJ KOT SLOVENC	MED DRUGIM OPREDELJENI TUDI KOT SLOVENC
Ontario	10665	13.675
Britanska Kolumbija	1610	3.015
Quebec	1170	1.085
Alberta	1070	1.985
Manitoba	360	510
Saskatchewan	135	345
Jukon	50	50
Nova Škotska	35	65

Novi Brunswick	20	30
Otok Princa Edvarda	10	10
Nova Fundlandija in Labrador	15	0
Severozahodni teritorij	10	10
Nunavut	10	0
Skupaj	15.160	20.780

Vir: 2006 Census Topic-based tabulations, 2014

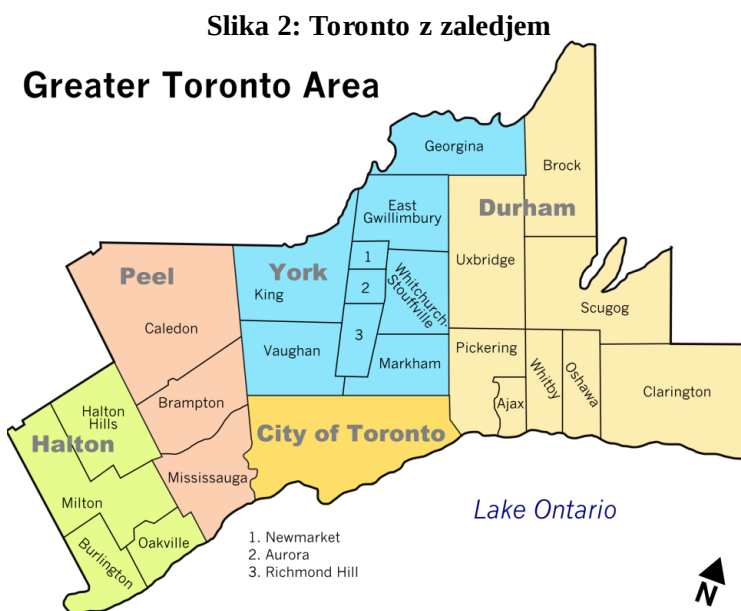
5. RAZISKAVA O SLOVENSKI DIASPORI V TORONTU

5.1. Demografske značilnosti Slovencev v Torontu

Podatke, omenjene v tem poglavju, smo dobili z anketnim delom in intervjuji. Besedilo, ki ni citirano, torej temelji na ustnih virih ali anketnih vprašalnikih. Intervjuje smo opravljali v metropolitanskem območju Toronta in njegovi bližnji okolici. Zajete so bile vse starostne skupine, z izjemo otrok, starih do 10 let. Namen je bil anketirati čim bolj različne skupine ljudi, treba pa je poudariti, da so se največje skupine kanadskih Slovencev zadrževale na različnih slovenskih dogodkih ali v slovenskih ustanovah.

Slovenske družine so se v sredini petdesetih let začele seliti iz mesta predvsem v zahodno predmestje Toronta – New Toronto, Etobicoke. Še zdaj je tam najbolj slovenska ulica v Torontu, v kateri ne živi samo največ Slovencev, ampak je tam tudi največ slovenskih ustanov. Gre za ulico Brown's Line, na kateri so slovenska cerkev, slovenska šola, Krekova banka in slovenska delikatesa. Večkrat so v dvorani poleg cerkve organizirana razna slovenska druženja.

Ulica ne velja več kot prostor, kamor bi se Slovenci skoraj nujno morali naseliti, saj so naseljeni po celotnem Torontu in njegovih predmestjih, še vedno pa vsi vedo, kje je ta ulica. V zadnjih letih se tudi Slovenci odločajo za življenje zunaj metropolitanskega središča. Najdemo jih v vseh predmestjih Toronta. To so: Burlington, Oakville, Milton, Halton hills, Mississauga, Brampton, Caledon, Vaughan, King, Richmon hill, Aurora, Newmarket, Markham, Whitchurch Stouffville, East Gwillimbury, Georgina, Uxbridge, Pickering, Ajax, Whitby, Oshawa, Clarington, Scugog, Brock (Greater Toronto area map, 2016). V nekaterih predmestjih je slovenska skupnost tako povezana, da so v njih nastali slovenski parki ali, kakor jim rečejo Slovenci v Kanadi, Slovenske farme.

Vir: Greater Toronto area map, 2016.

5.1.1. Starostna sestava in generacijska opredelitev

Namen anketnega dela je bil anketirati različne starostne skupine. Najmlajši člani, ki smo jih anketirali v slovenski šoli, so bili stari 11 let, najstarejši gospod iz Doma Lipa pa 104 leta. Preglednica prikazuje število anketirancev po posameznih starostnih skupinah in delitev po spolih.

Preglednica 6: Število anketirancev glede na starostne skupine in spol

STAROSTNA SKUPINA	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
0–10	/	/	/
11–20	18	17	35
21–30	10	6	16
31–40	6	5	11
41–50	3	12	15
51–60	6	6	12
61–70	6	13	19
71–80	14	5	19
81–90	2	2	4
91 in več	1	11	12
	66	77	143

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Kot je razvidno iz preglednice 6, je bilo največ anketiranih starih med 11 in 20 let. Na drugem mestu po številčnosti sta dve starostni skupini, in sicer od 61 do 70 let in od 71 do 80 let. Z izstopajoče nizkim številom je zastopana starostna skupina od 81 do 90 let, saj se ljudje te starosti redko udeležujejo slovenskih dogodkov, hkrati pa še ne živijo v domu za ostarele, zato jih je bilo težje najti. Vse ljudi, ki so stari več kot 91 let, smo namreč anketirali v domu za ostarele. Do mlajših je bilo najlažje pristopiti med sobotno šolo, na folklornem nastopu in ko so bili s starši na slovenskih dogodkih. Do anketirancev med 20 in 50 let smo največkrat pristopili na raznih slovenskih dogodkih, od tistih namenjenih vsem, do bolj zasebnih srečanj, organiziranih za mlajše generacije priseljencev.

Poleg različnih starostnih skupin anketiranci pripadajo tudi različnim generacijam priseljencev. V prvo generacijo spadajo tisti, ki so se rodili v Sloveniji in se sami preselili v Toronto. Ko govorimo o njihovih otrocih, mislimo na drugo generacijo. Pravnuki in pravnukinje, katerih stari starši so se preselili iz Slovenije, pa se uvrščajo v skupino, ki se imenuje tretja generacija kanadskih Slovencev.

Iz grafikona je razvidno, da jih največ, kar 69 anketirancev oziroma 48 % vseh, pripada prvi generaciji priseljencev. Ti so v vseh starostnih skupinah, kar kaže stalno priseljevanje Slovencev

v Kanado in je potrditveni dejavnik, da je Kanada za Slovence še vedno privlačna država. Trije anketiranci so se v Toronto priselili v letu anketiranja, torej v letu 2015, dva v letu 2014 itd. Kljub temu pa večino prve generacije sestavljajo tisti, ki so se iz Slovenije izselili med drugo svetovno vojno in v letih po njej. Glede na naše podatke so se prvi še živeči kanadski Slovenci v Kanado preselili leta 1934.

Kot druga generacija se je opredelilo 39 anketirancev, kar je enako 27 %. Ti so z izjemo enega stari do 60 let.

V tretjo generacijo spada najmanj anketirancev, in sicer 34 oziroma 24 %, vsi pa spadajo v starostni skupini od 11 do 20 in od 21 do 30 let. Iz teh podatkov se da sklepati, kdaj se je začelo intenzivnejše priseljevanje iz Slovenije v Toronto, saj ni pripadnikov tretje generacije, starejših od 30 let.

Eden izmed anketirancev se je uvrstil pod možnost »drugo«, saj se je rodil v Torontu, njegova mama je emigrirala iz Slovenije, oče pa je bil rojen v Torontu slovenskim staršem. Po kriterijih, ki smo jih navedli, se tako uvršča in v drugo in tretjo generacijo.

Slika 3: Delež anketirancev glede na pripadnost generacijski skupini

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Prvi generaciji anketirancev smo v anketi postavili še dodatna vprašanja. Navezovala so se na leto emigracije iz Slovenije, razlog za emigracijo, zanimalo pa nas je tudi, katero kanadsko mesto so najprej izbrali oziroma jim je bilo dodeljeno za življenje in zakaj so se na koncu odločili za življenje v Torontu. Nazadnje smo hoteli izvedeti še, ali so se v Kanado priselili sami ali s skupino.

Pred drugo svetovno vojno sta se iz Slovenije v Kanado preselila dva anketiranca, oba leta 1934. V letih med drugo svetovno vojno (od 1939 do 1945) sta iz Slovenije v Kanado zbežala prav tako samo dva od anketiranih. Ti štirje so se izselili, ker so sledili svojim staršem, ki so iskali delo ali so kot begunci bežali iz države. Množični val izseljevanja je značilen za obdobje od konca druge svetovne vojne do ustanovitve samostojne Slovenije, ko se je v Kanado priselilo kar

51 od anketiranih Slovencev. Glavni razlogi teh so bili večinoma politični. Bežali so pred vojno in političnimi režimi, bili izgnani iz države, nekaj si jih je želelo več zaslužka in boljše službe, nekateri so le sledili svojim družinam. Po letu 1991 se je izseljevanje nadaljevalo vse do leta 2015, v tem času se je izselilo 12 Slovencev. Ti so kot razloge navedli študij, boljše karijerne priložnosti, nudenje boljše prihodnosti svojim potomcem, ali pa so tudi oni sledili svojim staršem.

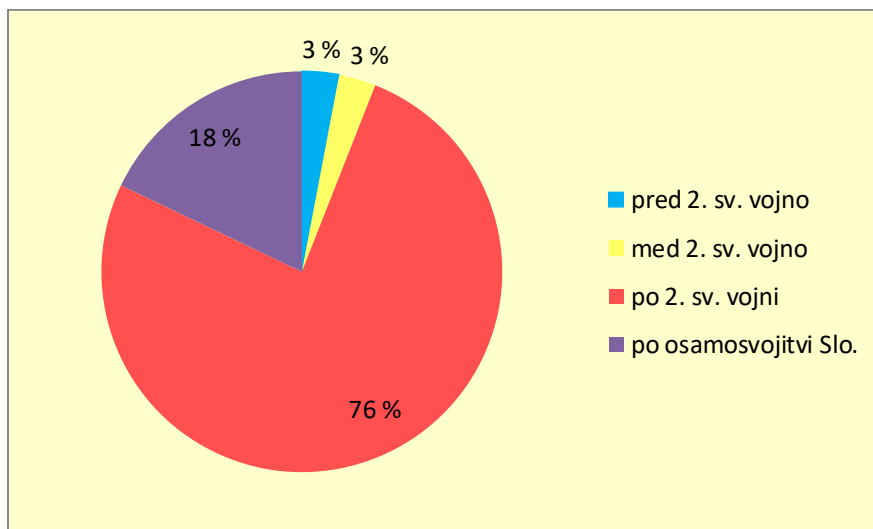
Preglednica 7: Število in leto izselitve anketirancev prve generacije

OBD OBJE	LETO	ŠTEVILO ANKETIRANCEV
Pred drugo svetovno vojno	1934	2
Med drugo svetovno vojno	1945	2
Po drugi svetovni vojni	1947	1
	1948	4
	1949	1
	1950	3
	1951	5
	1954	2
	1955	1
	1956	2
	1957	1
	1958	1
	1959	4
	1960	1
	1961	1
	1964	1
	1965	2
	1966	2
	1967	2
	1968	3
	1969	2
	1970	4
	1971	2
	1972	4
	1973	1
	1978	1
Po osamosvojitvi Slovenije	1992	1
	1996	1
	2000	1
	2003	1
	2007	1
	2008	1

	2012	1
	2014	2
	2015	3

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

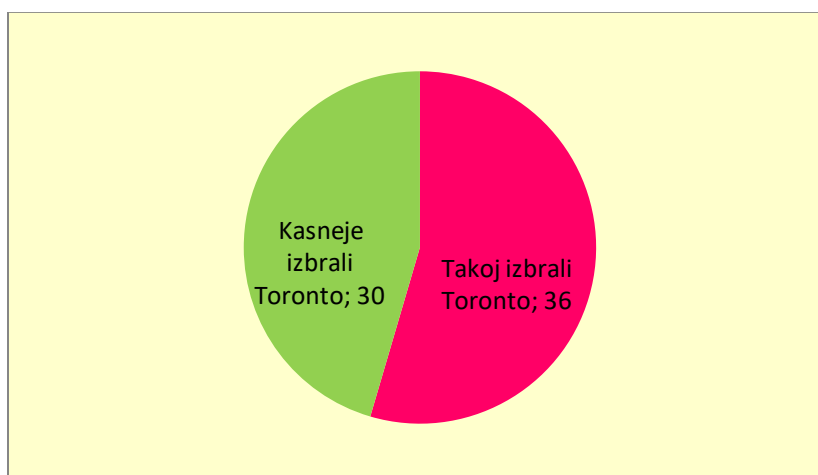
Slika 4: Delež izseljenih pred 2. svetovno vojno, med njo in po njej ter po osamosvojitvi Slovenije

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Malo manj kot polovica Slovencev se je najprej naselila v druga kanadska mesta. Nekateri so drugje dobili delo, nekaj jih je moralo eno leto ostati v mestu, v katerega so imigrirali, preden so si lahko sami izbrali, kje želijo živeti. Največ izmed teh je začetni čas po priselitvi preživel v Oshawi, sledita Montreal in Hamilton. Tisti, ki so se preselili po letu 1991, so vsi takoj zaživel v Torontu, saj so se v Kanado priselili iz drugačnih razlogov kot leta prej.

Slika 5: Število kanadskih Slovencev glede na izbiro prvega mesta priselitve

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Preglednica 8: Število ljudi po mestih, ki so si jih izbrali na začetku življenja v Kanadi

MESTO	ŠTEVILO LJUDI
Toronto	36
Oshawa	6
Montreal	3
Hamilton	3
Regina	2
Ottawa	2
Smith falls	1
Paris	1
Halifax	1
Quebec	1
Sudbury	1
Timins	1
Calgary	1
Vancouver	1
Stoney Creek	1
Pembroke	1
Lethbridge	1
Newcastle	1
Ajax	1

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Ne glede na to, ali so si mesto Toronto izbrali za življenje že takoj na začetku ali šele po tem, ko so nekaj časa živeli v drugem mestu, so bili razlogi za izbiro stalnega bivališča v Torontu podobni. Treba je dodati, da približno tretjina prve generacije ni podala odgovora na to vprašanje. Glavna razloga za izbiro Toronta sta bila sorodniki v Torontu in več možnosti za delo oziroma zaposlitev.

Preglednica 9: Razlogi za izbiro Toronta kot mesta za stalno naselitev

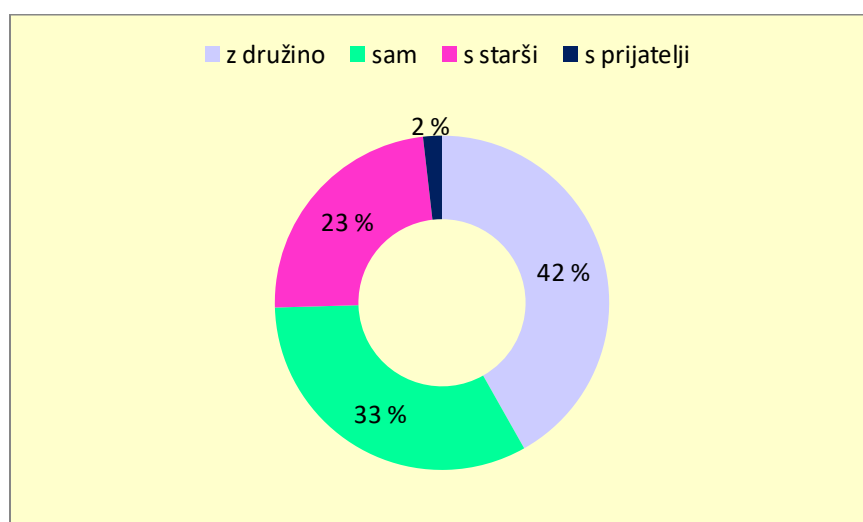
RAZLOG	ŠTEVILO LJUDI
Družina ali sorodniki	18
Delo/zaposlitev	12
Večja skupnost Slovencev	4
Partner/partnerica	3

Multikulturno mesto	3
Pridobitev različnih izkušenj	3
Drugi so določili	2
Pridobitev boljše izobrazbe	1

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Večina anketirancev prve generacije (23 ljudi) se je v Toronto priselila s svojimi družinami. 18 oseb se je priselilo samih, 13 anketirancev s svojimi starši, eden pa s prijateljem.

Slika 6: Delež anketirancev glede na način priselitve v Toronto

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

V poglavju starost in generacijska uvrstitev smo torej ugotovili, da večina anketirancev pripada prvi generaciji kanadskih Slovencev. Od teh se jih je največ priselilo v obdobju od konca druge svetovne vojne do osamosvojitve Slovenije, več kot polovica je med kanadskimi mesti že takoj izbrala Toronto, ker so imeli tam sorodnike, ali pa so videli boljše možnosti za delo, v Kanado pa se jih je največ priselilo skupaj s svojo družino.

5.1.2. Izobrazbena sestava in zaposlitev

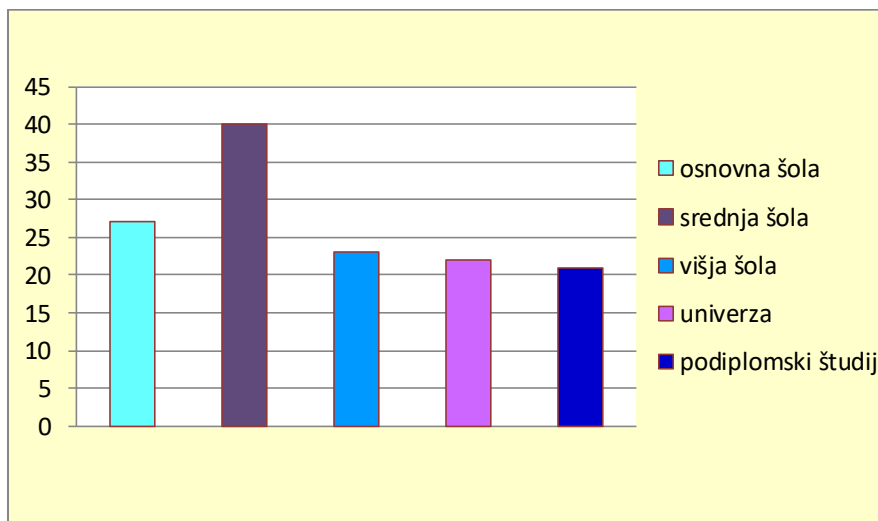
Eno izmed anketnih vprašanj je bilo tudi dosežena stopnja izobrazbe kanadskih Slovencev iz Toronta. Ker je šolski sistem v Kanadi nekoliko drugačen od slovenskega, sledi njegov opis.

V Kanadi je upravljanje šolskega sistema v skrbi posameznih provinc in teritorijev, zato se šolski sistemi lahko med seboj nekoliko razlikujejo. Obvezno šolanje se povsod začne s šestimi ali sedmimi leti in traja 12 let. Takrat otroci začnejo obiskovati osnovno šolo (elementary school), ki ima 8 razredov in traja do 14. leta oziroma 8 let. Nato sledi srednja šola (high school) z razredi od 9 do 12 in traja štiri leta, konča pa se s srednješolsko diplomo. V provinci Quebec se srednja

šola konča že po enajstem razredu. Po končani srednji šoli se dijaki lahko vpišejo na višjo šolo (college) ali univerzo (university). Višjo šolo končajo po štirih letih z višješolsko diplomo. Če končaš univerzo, postaneš univerzitetni diplomant, odločiš pa se lahko za nadaljevanje na podiplomskem študiju, kar je približno enako našemu magisteriju (Srednje šole v tujini, Kanada, 2016).

Največ anketirancev, kar 30 %, ima doseženo srednješolsko stopnjo izobrazbe, 20 % vseh ima končano osnovno šolo. Pri tem je treba poudariti, da polovico teh predstavlja starostna skupina od 11 do 20 let, katere predstavniki so še premladi, da bi končali višje stopnje izobrazbe. Druga polovica pa so ljudje, stari nad 80 let, ki so se takoj po končani osnovni šoli v Sloveniji s starši preselili v Kanado in šolanja niso nadaljevali. Približno enak je delež tistih, ki imajo doseženo višješolsko, univerzitetno ali podiplomsko izobrazbo, saj vsaka skupina predstavlja 16 % oziroma 17 % anketiranih. Vsi stari od 11 do 20 let šolanje nadaljujejo, prav tako nekateri iz starostne skupine od 21 do 30 let.

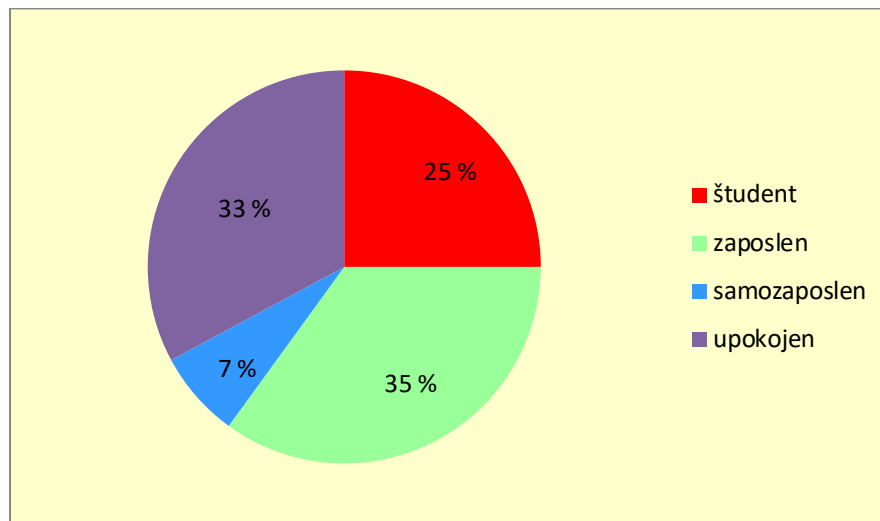
Slika 7: Število anketirancev glede na končano stopnjo izobrazbe

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Končana stopnja izobrazbe se večkrat kaže tudi pri vrsti zaposlitve. Največ anketirancev (49) je zaposlenih. Ti odgovori so se pojavljali v vseh starostnih skupinah do 70 let. S 46 odgovori sledijo upokojeni, ki so bili v starostnih skupinah nad 61 let. Kanadski Slovenci iz najmlajših dveh starostnih skupin imajo najpogosteje status študenta, in sicer jih je takih 35. Deset se jih je opredelilo za samozaposlene, največ izmed teh je pripadalo starostni skupini od 41 do 50 let. Nihče izmed vprašanih ni brezposeln.

Slika 8: Delež kanadskih Slovencev glede na zaposlitev

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Približno 70 % vseh zaposlenih ali samozaposlenih je odgovorilo tudi na vprašanje o vrsti poklica. Večin kanadskih Slovencev dela v kvartarnem sektorju gospodarstva, največ kot administratorji, inženirji, v šolstvu ali zdravstvu. Sledi terciarni sektor, katerega pripadniki največkrat delajo v gostinstvu ali trgovini. Nekaj anketirancev dela tudi v sekundarnem sektorju.

Pri upokojenih je bilo razmerje med gospodarskimi sektorji malo drugačno. Prevladovale so zaposlitve v terciarnem sektorju gospodarstva, predvsem v storitvenih dejavnostih. Za tem so sledile kvartarne dejavnosti in kot tretji spet sekundarni gospodarski sektor. Nekaj anketirancev, ki je imelo doma kmetije in so jim te predstavljale glavni vir zaslužka, je pripadalo primarnemu sektorju gospodarstva.

V poglavju izobrazba in zaposlitev smo ugotovili, da ima največ kanadskih Slovencev v Torontu končano srednjo šolo, najmanj pa podiplomski študij. Na podlagi starosti tistih anketirancev, ki se še šolajo, lahko napovemo, da bo čedalje več takih, ki bodo imeli izobrazbo višjo od srednješolske. Večina jih je zaposlena v kvartarnem sektorju, samozaposlenih je zelo malo, brezposelnih pa skoraj ni.

5.2. Interes za ohranjanje slovenske identitete med Slovenci v Torontu

Že iz števila slovenskih organizacij, parkov in dogodkov smo lahko sklepali, da je slovenska identiteta med slovensko diasporo v Torontu še vedno močno zakoreninjena. Da bi se prepričali, ali je res tako, smo v anketnem vprašalniku uporabili nekaj vprašanj za potrditev. Slovence v Torontu smo vprašali za katero narodnost bi se opredelili (kanadsko ali slovensko), kako dobro znajo slovenski jezik, kje so se ga naučili, s kom se pogovarjajo v slovenščini, ali so člani kakšne slovenske organizacije, ali uporabljajo slovenske medije, ali so ohranili slovenske tradicije in pa ali so že kdaj obiskali Slovenijo.

Pri narodnostni opredelitvi se je kar 98 anketirancev opredelilo za obe narodnosti, kar pomeni, da se enakovredno počutijo pripadnike slovenske in kanadske narodnosti. Precej manj Slovencev v Torontu, samo 27, se jih je opredelilo za pripadnike slovenske narodnosti. Teh je bilo presenetljivo veliko med najmlajšima dvema starostnima skupinama (12 anketirancev), katerih pripadniki spadajo večinoma v drugo in tretjo generacijo kanadskih Slovencev. Le 17 vprašanih se je opredelilo samo za Kanadčane.

Preglednica 10: Opredelitev po narodnosti

	SLOVENEK	KANADČAN	OBOJE
Število	27	17	98
Delež (%)	19	12	69

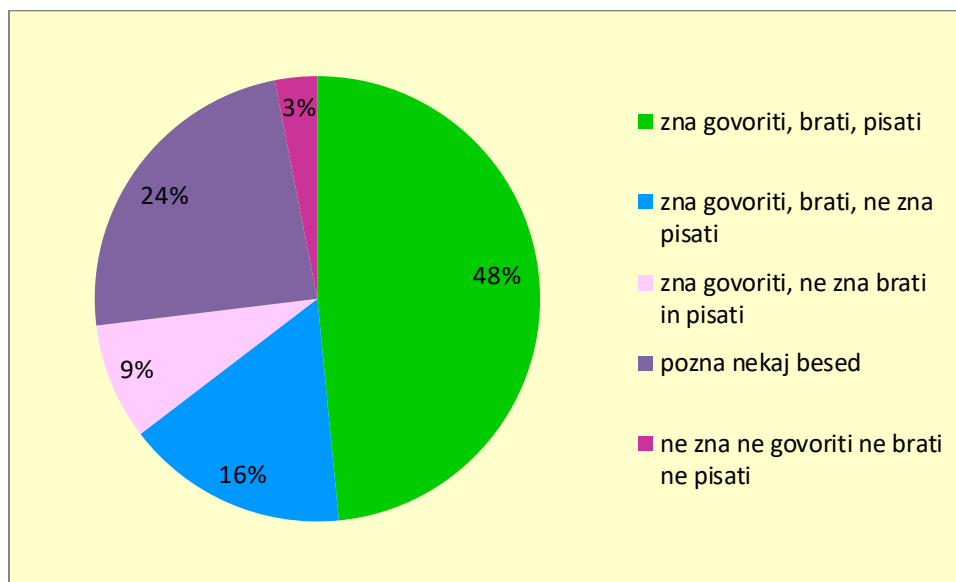
Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Tisti, ki so se opredelili samo kot Slovenci, so kot glavne razloge navedli rojstvo v Sloveniji, močna pozitivna čustva do Slovenije in slovenske kulture, življenje preostalih sorodnikov v Sloveniji, povezanost s slovensko skupnostjo v Torontu in lepoto države. Tisti anketiranci, ki so odgovorili, da se počutijo bolj Kanadčani kot Slovenci, to razlagajo z rojstvom v Kanadi, z dolžino življenja v Kanadi in z imetjem kanadskega državljanstva. Večina, ki se je odločila, da se počuti enako kanadske kot slovenske narodnosti je za razloge navedla:

- rojen v Sloveniji, odraščal v Kanadi;
- rad imam obe državi in kulturo obeh držav;
- Kanada mi je dala priložnosti, Slovenija kulturo in tradicijo;
- živim v Kanadi, vendar sem zelo aktiven v slovenski skupnosti v Torontu;
- družino imam v obeh državah;
- imam obe državljanstvi.

V nadaljevanju smo dobili informacije o tem, kako dobro Slovenci v Torontu poznajo slovenski jezik. 48 % anketirancev dobro zna slovenski jezik, kar pomeni, da znajo slovensko govoriti, brati in pisati. V to skupino spadajo starejši od 21 let in vseh 12 vprašanih iz najstarejše starostne skupine. 16 % je takih, ki slovenski jezik govorijo in v njem berejo, ne znajo pa ga zapisati. Majhen delež, le 9 % je tistih, ki v slovenskem jeziku znajo govoriti, ne znajo pa brati slovenskih besedil ali ga zapisati. Na drugem mestu po številčnosti s 24 % so anketiranci, ki poznajo nekaj slovenskih besed, vendar slovenščine ne znajo uporabljati v noben namen. Dve tretjini teh pripada starostni skupini od 11 do 20 let. Samo 3 % vprašanih ne zna čisto nič slovensko.

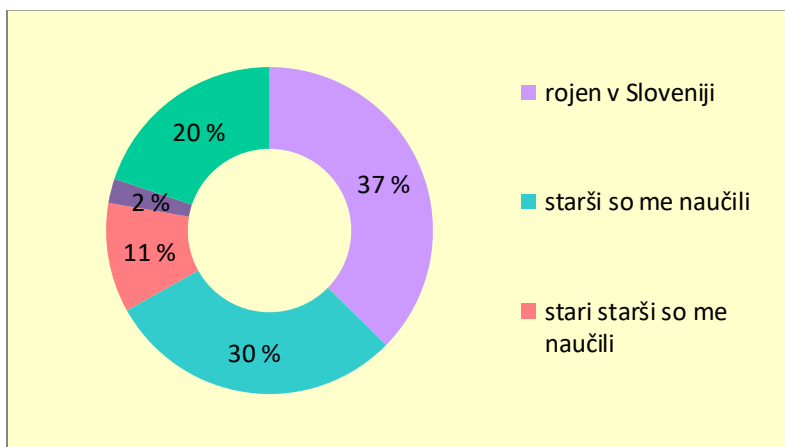
Slika 9: Znanje slovenskega jezika med Slovenci v Torontu

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

97 % vseh anketiranih Slovencev v Torontu je torej vsaj delno v stiku s slovenskim jezikom in pozna vsaj nekaj besed. Naslednje vprašanje se je navezovalo na to, kje so se naučili slovenščine oziroma kdo jih je naučil govoriti slovensko. Možno je bilo izbrati več odgovorov, saj so se ljudje jezika učili iz različnih virov. Največ jih je odgovorilo, da znajo slovensko, ker so bili rojeni v Sloveniji. Takih je bilo kar 37 %. Treba je poudariti, da so ta odgovor izbrali vsi iz starostne skupine od 91 do 100 let in večina ljudi starih od 71 do 90 let. Starši so slovenščino naučili 30 % vprašanih. 20 % anketirancev se je jezika naučilo v slovenskih organizacijah, kot sta slovenska šola in slovenska cerkev. Med te spadajo predvsem mladi do 30 let, niso pa v tej skupini kanadski Slovenci, stari nad 71 let. Stari starši so bili glavni učitelji slovenskega jezika za 11 % Slovencev v Torontu. Majhen delež (2 %) vprašanih se je slovenščine naučil od prijateljev.

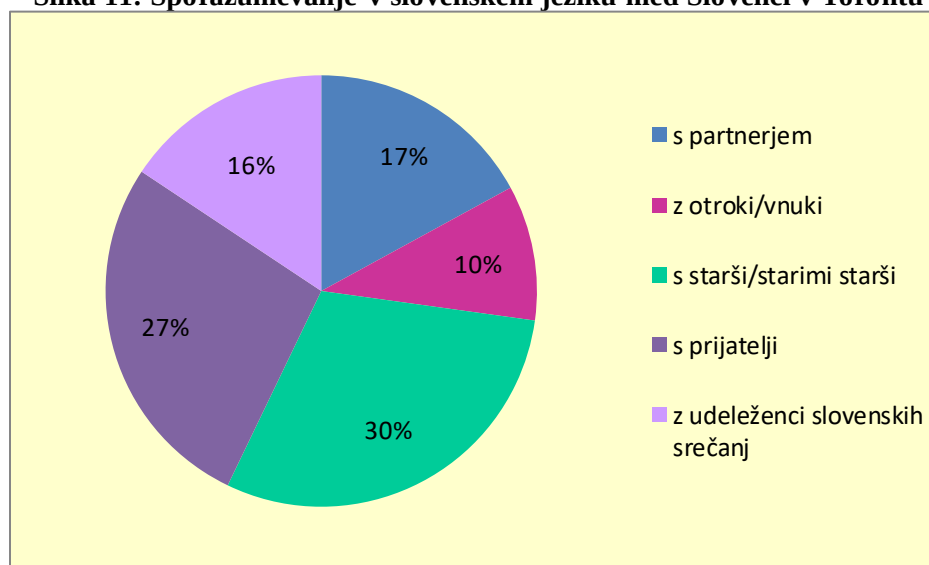
Slika 10: Kje so se Slovenci v Torontu naučili slovenščine

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Dober kazalnik prizadevanja za ohranitev slovenskega jezika je tudi njegova raba v vsakdanjem življenju. Zanimalo nas je, s kom Slovenci v Torontu najpogosteje govorijo slovensko. Izbrati je bilo možno več odgovorov hkrati. Največ jih slovenščino uporablja pri pogovoru s starši ali starimi starši, torej s prejšnjimi generacijami. Ta odgovor se je pojavil kar 65-krat. Zelo veliko (59 ljudi) jih slovensko govori s prijatelji. Približno enako število ljudi uporablja slovenski jezik pri pogovoru s partnerjem (37 ljudi) in udeleženci slovenskih srečanj (34 ljudi). Zanimivo je, da približno polovica ljudi pri medsebojni komunikaciji na slovenskih dogodkih uporablja angleški jezik ali pa kombinacijo angleščine in slovenščine. Najmanj ljudi pa se v tem jeziku sporazumeva z mlajšo generacijo, torej svojimi otroki ali vnuki. Takih je le 22 vprašanih. Dva sta odgovorila, da slovenščino uporabljata samo pri pogovorih s sorodniki v Sloveniji, v vsakdanjem življenju pa ne, dva anketiranca slovenščine ne uporabljata nikoli.

Slika 11: Sporazumevanje v slovenskem jeziku med Slovenci v Torontu

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

K ohranjanju slovenske kulture zelo pripomoreta sodelovanje in članstvo v različnih slovenskih društvih in ustanovah. Kar 103 anketiranci so potrdili svoje članstvo v najmanj eni izmed slovenskih organizacij, le 35 pa je takih, ki ne sodelujejo v nobeni. Preglednica prikazuje število članov posameznih organizacij in društev, ki so bili navedeni v anketi. Največ članov imata plesna skupina Planika in razni pevski zbori, v katerih sodeluje predvsem najmlajša starostna skupina. Veliko članov ima tudi cerkvena organizacija, število teh pa se, če sklepamo po anketah, iz generacije v generacijo zmanjšuje. 98 vprašanih se strinja, da je v Torontu dovolj slovenskih organizacij, 25 pa jih je odgovorilo, da jih je premalo. Polovica teh, ki so odgovorili, da je organizacij premalo, je najmlajša starostna skupina, ki mogoče ne pozna vseh organizacij ali pa si želi več organizacij za mlade.

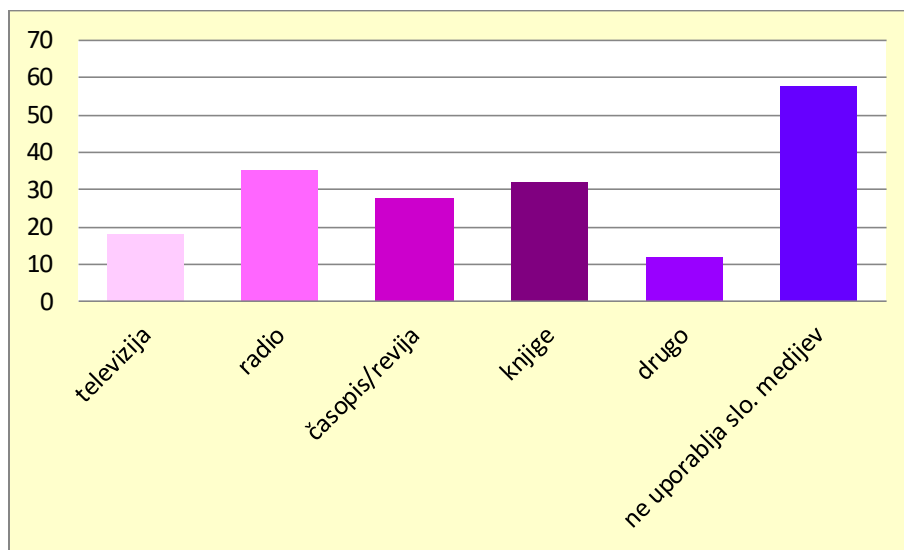
Preglednica 11: Število članov po posameznih društvih in organizacijah

ORGANIZACIJA/DRUŠTVO	ŠTEVILO ČLANOV
Plesna skupina Planika	29
Pevski zbori	25
Društvo Holiday Gardens	18
Cerkvena organizacija	17
Slovenska šola	15
Krek kreditna banka	8
Slovensko kanadski svet	8
Slovenski park	7
Slovensko športno društvo	6
Društvo Bled hall	6
Društvo Preskok	5
Dom Lipa	5
Katoliška ženska liga	3
Lovsko društvo	3
Slovenski skavti	3
Društvo Sava	1
Slovenski radio	1
Slovensko letovišče	1

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Pri ohranjanju slovenske kulture in jezika si številni Slovenci v Torontu pomagajo s slovenskimi mediji – bodisi s televizijskimi programi, radiem, časopisi, knjigami ali drugimi mediji. Takih je 77 vprašanih. 58 anketirancev slovenskih medijev ne spremlja.

Slika 12: Uporaba slovenskih medijev med Slovenci v Torontu (število)

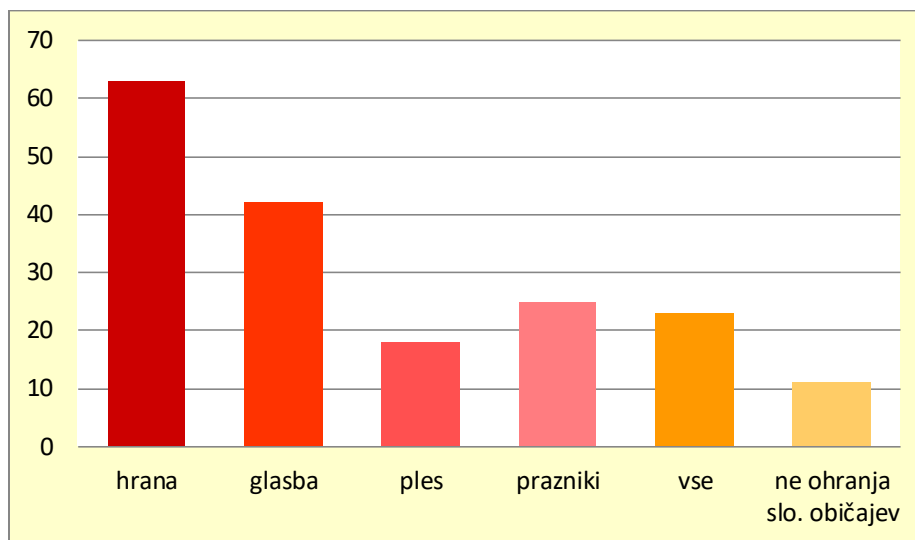

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Od televizijskih programov je med Slovensko diasporo v Torontu najbolj priljubljen RTV. Med radijskimi postajami izstopata slovenski radio Glas kanadskih Slovencev in radio Veseljak, poslušajo pa tudi radio Rogla, Val 202, radio Sraka in radio Murski val. Priljubljeno je tudi branje slovenskih časopisov in revij, predvsem revije Družina in Jana ter časopisa Delo. Veliko jih bere razne cerkvene revije, kot je Božja beseda, in pa Glasilo kanadskih Slovencev. Drugi mediji, ki jih uporabljajo Slovenci v Torontu, so glasbene zgoščenke in internet, ki ga uporabljajo za poslušanje slovenske glasbe, Facebook Slovenci v Torontu in za spremljanje slovenskih novic.

Zanimalo nas je ali Slovenci v Torontu ohranjajo slovensko tradicijo, v katero spadajo kulturna in verska praznovanja, hrana, poslušanje in prepevanje slovenske glasbe itd. Le 11 izmed vseh anketiranih ne ohranja ničesar, kar bi bilo povezano s slovensko tradicijo. Največ ljudi doživlja Slovenijo skozi domačo slovensko kuhinjo, kot največkrat kuhane oziroma pečene jedi pa so navedli potico, štruklje, jabolčni zavitek, golaž, dunajski zrezek, palačinke, polento in kranjske klobase. Na drugem mestu je slovenska glasba, anketiranci pa so posebej izpostavili igranje ali poslušanje harmonike. Veliko jih slovensko kulturo doživlja tudi s slovenskimi folklornimi plesi. Od praznikov je med slovensko diasporo v Torontu najbolj priljubljeno praznovanje velike noči, ko barvajo pirhe in nesejo hrano blagoslovu. Nekateri praznujejo tudi božič, svetega Miklavža, pust in martinovo. Skoraj polovica anketirancev ohranja vse našete slovenske navade.

Slika 13: Ohranjanje slovenskih običajev med Slovenci v Torontu (število)

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

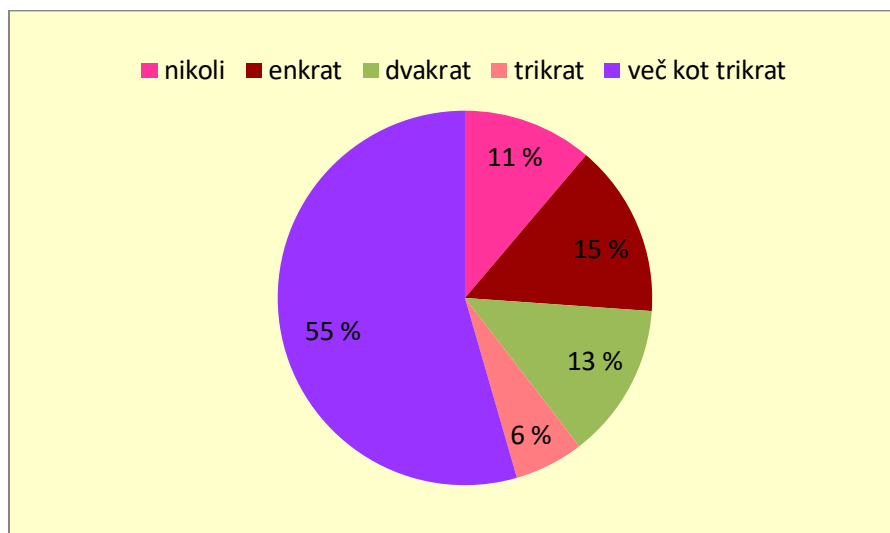
Če povzamemo glavne ugotovitve poglavja o interesu za ohranjanje slovenske identitete, ugotovimo, da se večina kanadskih Slovencev opredeljuje za Kanadčane in tudi Slovence, da jih skoraj polovica zna govoriti, brati in pisati v slovenskem jeziku, zelo redki pa so tisti, ki ne znajo nič od naštetega. Največ se jih je slovensko naučilo že ob rojstvu v Sloveniji ali pa so jih naučili starši. Slovenski jezik uporabljajo pri pogovoru z različnimi osebami – starši, partnerjem in drugimi člani slovenskih organizacij. Članstvo Slovencev v Torontu v različnih slovenskih društvih in organizacijah je veliko, največ anketiranih pa sodeluje v pevskih in plesnih skupinah. Presenetljivo veliko članov slovenske diaspore ne uporablja slovenskih medijev, med najbolj priljubljenimi pa so slovenske radijske postaje in knjige v slovenskem jeziku. Daleč največ Slovencev v Torontu ohranja slovensko tradicijo s tipično hrano, sledi pa slovenska glasba.

5.3. Stiki med kanadskimi Slovenci in domovino

Zadnji sklop anketnih vprašanj smo posvetili ohranjanju stikov s Slovenijo. Zanimalo nas je, kolikokrat so Slovenci zapustili Toronto in obiskali Slovenijo, ali ohranjajo stike s svojimi sorodniki in prijatelji iz Slovenije ter kako jih ohranjajo in ali sledijo politični, gospodarski in kulturni situaciji v Sloveniji.

Samo 15 vprašanih ni obiskalo Slovenije vse od preselitve v Kanado oziroma rojstva v Kanadi, od tega jih je 12 starih do 20 let. 20 jih je Slovenijo obiskalo enkrat, 18 anketirancev dvakrat, 8 trikrat in kar 73 vprašanih je Slovenijo obiskalo že več kot trikrat. Kar nekaj jih je poudarilo, da se v Slovenijo vračajo vsako leto.

Slika 14: Obisk Slovenije

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Slovenci iz skupnosti v Torontu kot razlog za obisk Slovenije največkrat navajajo obisk sorodnikov. Drugi razlogi so zelo redki ali pa so navedeni na drugem mestu po pomembnosti.

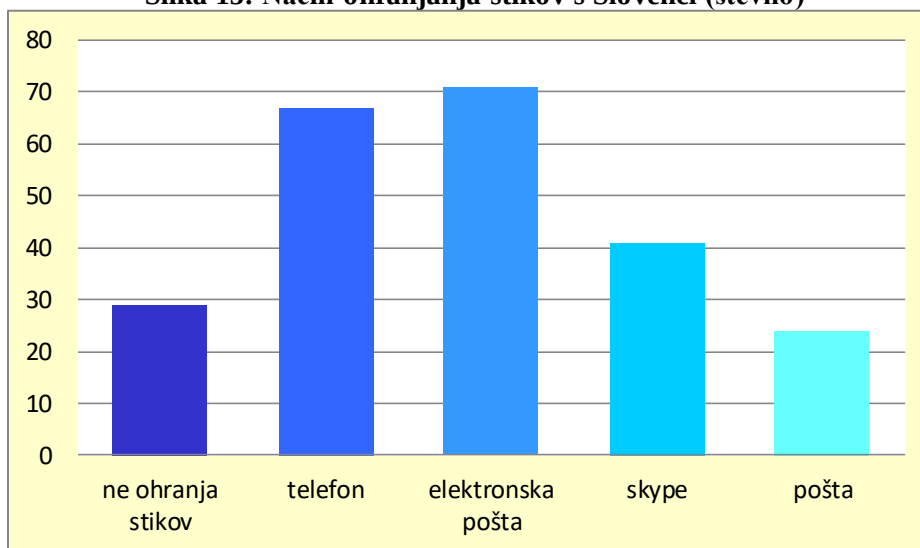
Preglednica 12: Razlog za obisk Slovenije

RAZLOG ZA OBISK	ŠTEVILO ODGOVOROV
Obisk sorodnikov	80
Rad imam slovensko naravo in hrano	16
Družinske počitnice	15
Obisk prijateljev	11
Obisk s slovensko šolo ali nogometnim klubom	6
To je še vedno moj dom	5

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Ker ima večina kanadskih Slovencev kar nekaj sorodnikov in prijateljev v Sloveniji, je pomemben tudi podatek o ohranjanju stikov z njimi. Le 29 od vseh anketirancev nima stikov s slovenskimi državljani, vsi preostali pa jih ohranjajo na različne načine. Največ, 71 anketirancev si jih s slovenskimi sorodniki in prijatelji piše po elektronski pošti. S telefonskimi pogovori ohranja stike 67 vprašanih, 41 po skypu in 24 z navadno pošto. Način ohranjanja stikov se med generacijami razlikuje. Tako mladi pogostejše ohranjajo stike na družbenih omrežjih, starejši pa raje z navadno pošto in po telefonu.

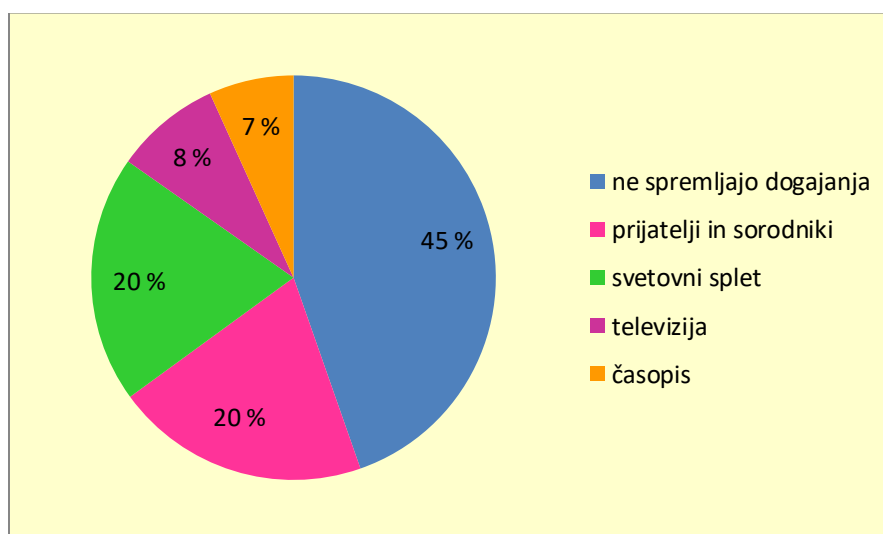
Slika 15: Način ohranjanja stikov s Slovenci (število)

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Hoteli smo izvedeti tudi, kakšno je zanimanje Slovencev v Torontu za politično, gospodarsko, kulturno in drugo situacijo v Sloveniji. Več kot polovice anketiranih dogajanje v Sloveniji ne zanima. Takih je kar 79 vprašanih. 62 oseb pa o dogajanju v Sloveniji poizve na različne načine. Kot je razvidno iz grafa, je največ oseb (36) obveščajo prijatelji ali sorodniki, 35 pa se jih o dogajanju pozanima na svetovnem spletu. Veliko manj jih dogodke spremlja po televiziji ali v časopisih, seveda pa je tudi to odvisno od generacije.

Slika 16: Spremljanje dogajanja v Sloveniji

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

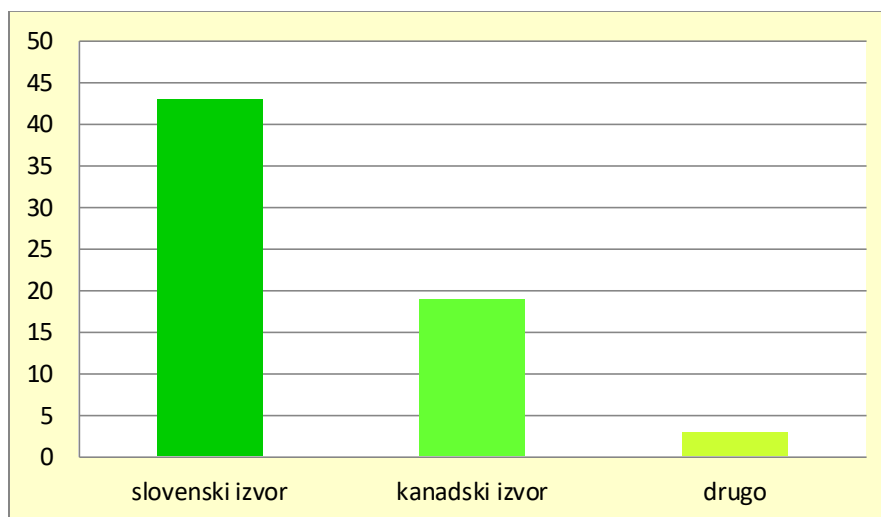
V poglavju o ohranjanju stikov s Slovenijo smo izvedeli, da Slovenci iz Toronta pogosto obiskujejo Slovenijo, saj jih je 55 % Slovenijo obiskalo že več kot trikrat. Kot glavni razlog za obisk jih večina navaja obisk sorodnikov. Po drugi strani pa skoraj polovica slovenske skupnosti v Torontu ne spremlja dogajanja v Sloveniji, tisti, ki ga, za to najpogosteje uporabljajo svetovni splet ali pa izvedo informacije od prijateljev in sorodnikov.

5.4. Čustva do Slovenije po preselitvi v Kanado

Z namenom izvedeti, ali se čustva do Slovenije ohranijo ob preselitvi v Kanado, smo na koncu ankete anketirancem ponudili še tri izbirna vprašanja. Nanašala so se na imena njihovih otrok in na narodnost partnerja oziroma partnerice. Zanimalo nas je tudi, ali se imajo namen kdaj vrniti v Slovenijo. Približno polovica se je odločila odgovoriti tudi na ta tri vprašanja.

Prvo izbirno vprašanje se je nanašalo na izvor imena otrok, če jih že imajo. Dobili smo odgovore 65 anketiranih. Iz anket je razvidno, da je prva generacija priseljencev svoje potomce večinoma poimenovala s slovenskimi imeni, poznejše generacije pa so se bolj odločale za imena kanadskega izvora. Nihče izmed vprašanih kanadskih Slovencev, star do 40 let, svojemu otroku ni dal slovenskega imena. Tisti, ki so se odločili, da ne spadajo v nobeno od teh dveh kategorij, so to pojasnili s tem, da imajo njihovi otroci imena evropskega izvora, ali prvo ime kanadskega, drugo pa slovenskega izvora. Stanje iz leta 2015 prikazuje slika 17.

Slika 17: Izvor imena otrok Slovencev v Torontu (število)

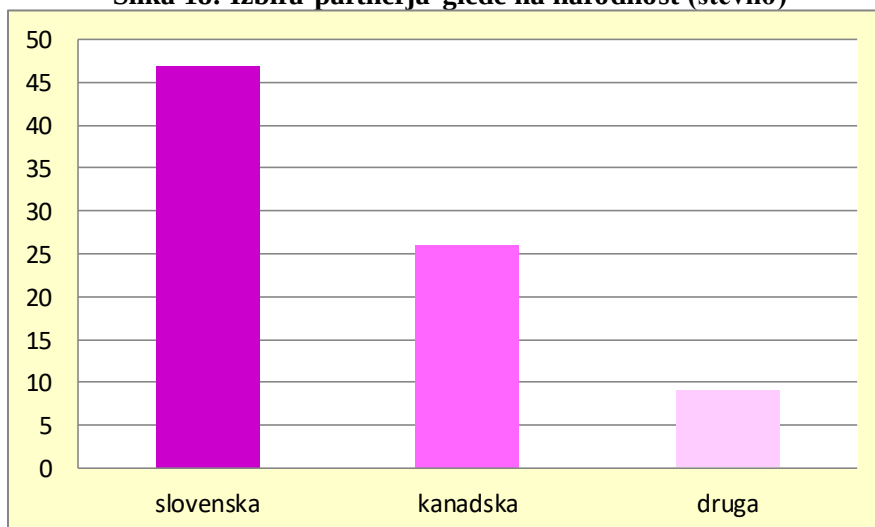

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Zanimiv se nam zdi tudi podatek o narodnosti partnerjev ali partneric, ki jih pripadniki slovenske diaspore v Torontu imajo ali so jih imeli. Na to vprašanje je odgovorilo 82 vprašanih. Največ jih je za partnerja prav tako izbralo nekoga slovenske narodnosti, sledi izbor kanadske narodnosti, nekaj pa si je izbralo partnerje drugih narodnosti (nizozemske, slovaške, iranske, novozelandske,

italijanske ali nemške). Mlajše generacije si za partnerje pogosteje izbirajo osebe druge narodnosti.

Slika 18: Izbira partnerja glede na narodnost (število)

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

116 anketirancev se je odločilo odgovoriti na izbirno vprašanje o želji po preselitvi v Slovenijo. 95 jih je odgovorilo, da trenutno ne razmišljajo o selitvi, nekateri izmed njih so razmišljali, ko so bili mlajši. Samo 21 jih je zapisalo, da bi se zaradi različnih razlogov z veseljem preselili v Slovenijo. Razlogi za selitev in proti njej so navedeni v preglednici.

Preglednica 13: Razlogi za selitev v Slovenijo

RAZLOGI ZA SELITEV	ŠTEVILO ODGOVOROV
Slovenija je lepa.	7
Tam imam družino.	5
Ker jo imam rad.	3
Boljša kakovost življenja.	2
Želim si biti pokopan v Sloveniji.	1
Priložnost za delo.	1
Učenje slovenskega jezika.	1

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Preglednica 14: Razlogi proti selitvi v Slovenijo

RAZLOGI PROTI SELITVI	ŠTEVILO ODGOVOROV
Tu imam družino	20
Na Kanado sem navajen	16
Kanada je moj dom	10
Boljše življenje je v Kanadi	9
Ker sem star	3
Nimam več nikogar v Sloveniji	2

Vir: anketno delo, od 29. 7. 2015 do 27. 11. 2015

Pri zadnjih treh vprašanjih nismo imeli tako velikega vzorca anket kot pri prejšnjih pa vendar dovolj, da lahko trdimo, da večina kanadskih Slovencev svoje otroke poimenuje s slovenskimi imeni, da si večina izbere partnerje slovenske narodnosti in da je zelo malo takih, ki razmišljajo o preselitvi v Slovenijo.

6. SLOVENSKE ALI SLOVENCEM NAMENJENE USTANOVE IN ORGANIZACIJE V TORONTU

Že leta 1933 je bilo ustanovljeno Kanadsko-slovensko podporno društvo, iz katerega je leta 1940 nastala Vzajemna podpora zveza Bled (V. P. Z. Bled). Z dovoljenjem te zveze se je ustanovilo 22 različnih odsekov, v katerih so živeli priseljeni Slovenci. Ta zveza ostaja številčno in ekonomsko najmočnejša organizacija slovenskih izseljencev v Kanadi. Poleg zavarovalne dejavnosti in pomoči je imela V. P. Z. Bled ogromen pomen tudi pri ohranjanju slovenskega jezika in kulture v novi domovini. Poleg zavarovalniških družb je bila kot prva v Torontu ustanovljena Zveza kanadskih Slovencev leta 1942. V letu 1945 so se vsa ta društva povezala v Svet kanadskih Južnih Slovanov (Trebše Štolfa, 2001).

Kanada in s tem tudi Toronto je bogata s slovenskimi kulturno-prosvetnimi institucijami, društvi, dramskimi skupinami, pevskega zbori in zabavno-glasbenimi ansambli. Med 2. svetovno vojno pa so bolj kot kulturna društva nastajale socialno-solidarnostne organizacije. Večina slovenskih društev v Kanadi si sama financira delovanje, sami so si kupili ozemlje, na katerem so kulturni domovi, športno-rekreativne površine (bazeni, balinišča, igrišče za odbojko na mivki, nogometno igrišče...), kampi za prikolice itd. Nekatera društva si dodaten zaslužek zagotavljajo z oddajanjem površin v najem drugim uporabnikom, predvsem za potrebe porok, piknikov, dobrodelnih dogodkov in drugih srečanj (Trebše Štolfa, 2001).

Ker je bil naš namen proučiti slovensko skupnost v Torontu, smo se osredotočili zgolj na organizacije in ustanove v Torontu in njegovi širši okolici. Leta 1954 je bila v Torontu ustanovljena slovenska župnija Marija Pomagaj. Župnije poleg pastoralne skrbijo tudi za kulturne in izobraževalne dejavnosti. Leta 1960 je začela delovati še druga slovenska cerkev v Torontu, Župnija Brezmadežne s čudodelno svetinjo. Prvo slovensko cerkveno letovišče v Kanadi je bilo ustanovljeno v Boltonu, nedaleč od Toronta. Imenuje se kar Slovensko letovišče, obratovati pa je začelo leta 1956. Kmalu za tem sta nastali dve društvi, ki sta še aktivni. V leto 1956 sega ustanovitev Slovenskega prekmurskega društva Cerkveni zvon v Scarborough, v leto 1959 pa primorsko Slovensko prosvetno društvo Simon Gregorčič v Torontu. Nedolgo tega se je tema dvema regionalnima društvoma pridružilo še Belokranjsko kulturno društvo. Leta 1960 je bilo ustanovljeno Slovensko društvo Sava za območje Kitchenerja. Slovensko društvo Holiday gardens je bilo registrirano leta 1964 v Pickeringu, istega leta kot Slovenski park v Kitchenerju (Trebše Štolfa, 2001).

Plesna kulturna dediščina se ohranja v folklornih skupinah, v katere se včlanjujejo različne generacije. Leto 1959 je zaznamoval začetek prve samostojne plesne skupine Slovenska folklorna skupina Nagelj v Torontu, ki jo je ustanovil in vodil koreograf Ciril Soršak. Leta 1973 je Toronto postal bogatejši še za eno plesno skupino z imenom Mladi glas in čez šest let za plesno skupino Planika (Trebše Štolfa, 2001).

Omeniti velja tudi razvoj glasbene dejavnosti, h kateremu so pripomogli številni narodnozabavni ansambli. V sedemdesetih letih so v Torontu priredili dva uspešna festivala slovenskih narodnozabavnih ansamblov, sodelovali pa so tudi Slovenci iz ZDA. Za manj veseljaško glasbo poskrbijo dekleški, moški ali mešani pevski zbori. V Torontu sta to dekleški zbor Plamen in moški zbor Fantje na vasi (Trebše Štolfa, 2001).

Tudi gledališko dejavnost so Slovenci v Torontu poskušali kar se da razvijati. Leta 1955 je bilo ustanovljeno samostojno Slovensko gledališče, pozneje so Slovenci začeli dramsko aktivnost še drugod po Kanadi (Trebše Štolfa, 2001).

K ohranjanju slovenskega jezika nedvomno največ pripomore učenje jezika doma in dnevna uporaba slovenščine v domačem okolju. Nedvomno pa veliko pripomorejo tudi dopolnilne šole slovenskega jezika, t. i. sobotne dopolnilne šole. Šole delujejo v slopu slovenskih društev ali slovenskih cerkva.

Slovence in druge jugoslovanske narode so povezovale tudi radijske postaje. Leta 1968 sta začela oddajati radijska programa Karavana prijateljstva in Jugoslovanski radio program. Pozneje je nastal radijski klub Slovenski večer, ki je deloval med letoma 1977 in 1986. Leta 1991 je Vseslovenski kulturni odbor v Torontu odkupil dodatno frekvenco in omogočil, da je postal radijski program Glas kanadskih Slovencev dostopen na širšem območju Ontaria (Trebše Štolfa, 2001).

Seveda pa kultura ni edina, ki povezuje Slovence v širšem območju Toronta. Združujeta jih tudi šport in rekreacija. Večina športnih društev deluje v sklopu kulturnih društev, nekatera tudi samostojno. Kot prva je bila leta 1950 ustanovljena Slovenska telovadna zveza, za njo leta 1959 Športni klub Toronto, prav tako tudi Slovensko športno društvo Slovenija. Najbolj priljubljeni športi Slovencev v Kanadi so odbojka, hokej, nogomet in balinanje, lov in ribolov, športni objekti pa so navadno na zemljiščih kulturnih društev. Slovensko lovsko in ribiško društvo v Torontu, ustanovljeno 1971, je eno številčno najmočnejših slovenskih športnih društev (Trebše Štolfa, 2001).

Za starejše in oslabele pripadnike Slovenske diaspore, skrbijo v dveh starostnih domovih, oba sta v Ontariu: Vila Slovenija v Hamiltonu in dom Lipa v Etobicoe. Ta je podrobneje opisan v nadaljevanju (Trebše Štolfa, 2001).

Množičnost društev, organizacij in ustanov zahteva svojo koordinacijo. Za to je med letoma 1973 in 1983 skrbela Kanadsko-slovenska skupina za kulturne izmenjave, od leta 1990 pa prav tako v Torontu deluje Vseslovenski kulturni odbor, ob njem pa še Kanadsko slovenski svet (Trebše Štolfa, 2001).

Naštete organizacije in društva so temelj povezovanja slovenske diaspore v Torontu in eden glavnih dejavnikov za ohranjanje slovenskega jezika, kulture in tradicije.

Vseslovenski kulturni odbor

Vseslovenski kulturni odbor je organizacija, ustanovljena od leta 1990, ki zastopa večino slovenskih društev, organizacij in institucij v južnem Ontariu. Skrbi za usklajevanje aktivnosti, organiziranje različnih akcij, kot so zbiranje informacij o Sloveniji in njihovo posredovanje slovenskim priseljencem, zbiranje informacij o kanadskih Slovencih, organiziranje obiska ljudi iz Slovenije, zbiranje denarja na dobrodelnih dogodkih itd. Komite sodeluje tudi z drugimi slovenskimi društvi po Kanadi. Znotraj komiteja delujejo radio Glas kanadskih Slovencev, Slovenski informacijski center in Slovenski sklad. Leta 1991 je bila ustanovljena še Kanadsko-slovenska gospodarska zbornica. Od leta 1977 izdaja komite dvomesečnik Glasilo kanadskih Slovencev (Kocjancic, 2016).

Cerkev Brezmadežne s čudodelno svetinjo

Slovenci so zemljišče za svojo prvo cerkev kupili februarja 1953, zgrajena pa je bila leto za tem. Za gradnjo cerkve Marije Pomagaj so prispevali izključno Slovenci, ne le iz Toronta, ampak iz različnih krajev Kanade in ZDA, zlasti iz Clevelanda. Slovenska skupnost v Torontu se je v tistem času precej povečala in priseljenci pa so se naseljevali po širni ontarijski metropoli. Ob koncu leta 1954 so našli 240 družin in 1028 oseb. Župljani so v sklopu župnijskih organizacij ustanovili odbor za sprejemanje prihajajočih v Toronto (Zrnec, 2002). Slovenske družine so se sredi petdesetih letih začele seliti iz mesta predvsem v zahodno predmestje Toronta – New Toronto, Etobicoke. Ker je bila za te ljudi slovenska cerkev in župnija Marije Pomagaj v središču mesta precej daleč, se je pokazala potreba po novem duhovnem središču v tem delu mesta. Organiziranje župnije se je začelo januarja 1959. Za ta del mesta je duhovno je skrbel g. Janez Kopač, nekaj let tudi ravnatelj slovenske šole. Že februarja 1959 je bila ustanovljena Slovenska šola Brezmadežne. Avgusta 1960 so kupili hišo, v kateri se je nastanil g. Kopač. Zdaj je v tej hiši Krekova banka. Dne 1. 9. 1960 je bila že ustanovljena župnija Brezmadežne s čudodelno svetinjo (ang. Our Lady of the Miraculous Medal), a še ni imela cerkve. Po zavrnitvi prvih načrtov za cerkev so našli novega arhitekta, arh. Fisherja, ki je v nekaj tednih naredil nove načrte. Te je občina odobrila in 2. 11. 1960 so začeli graditi cerkev. Novo je blagoslovil torontski pomožni škof F. V. Allen 28. 5. 1961. Ugled in pomen župnije sta se hitro povečevala tudi zaradi ugodne lokacije cerkve, velike dvorane, številnih sob in obsežnega parkirišča. Že pred ustanovitvijo župnije je bila ustanovljena slovenska šola, po ustanovitvi pa še druge organizacije: cerkveni odbor, cerkveni pevski zbor, ženska liga, Društvo najsvetejšega imena Jezusovega, skavti in skavtinje in plesne skupine. Za versko kulturo so bili uvedeni Katoliški dnevi in za boljše poznanje misijonarja in škofa F. Baraga Baragovi dnevi (Župnija Brezmadežne s čudodelno svetinjo, 2016). Vsako nedeljo v cerkvi izhajajo Oznanila v slovenskem jeziku. V zgibanki so zapisane vse cerkvene dejavnosti v prihajajočem tednu in tudi drugi dogodki, ki jih organizira slovenska skupnost.

Leta 1984 je župnija Brezmadežna s čudodelno svetinjo začela izvajati poleg dveh slovenskih nedeljskih maš še eno nedeljsko mašo v angleščini. Opazili so namreč, da številni mlajši župljani, slovenščine v cerkvi ne razumejo. Pokazalo se je tudi, da se povečuje število družin, v katerih oba zakonca nista Slovenca. Pojavila se je nevarnost, da se bo mlajši rod oddaljil od slovenske župnije.

Med intervjujem z duhovnikom, ki je v Toronto prišel leta 1966, je tudi sam izpostavil problem mlade generacije, ki se oddaljuje od slovenske cerkve v Torontu. Povedal je takole: »Druga generacija kanadskih Slovencev je bila pod močnim vplivom staršev, zato so vsi hodili v cerkev in znali slovenski jezik. Ko so začeli obiskovati osnovno šolo, so se naučili angleško. Drugi otrok v družini je znal že manj slovensko kot prvi. Začeli so se tudi poročati z drugimi narodnostmi. Ker je slovenska cerkev v Torontu vztrajala, da mora vse potekati v slovenščini, so začeli izgubljati pripadnike. To se zelo vidi tudi pri številu otrok, ki se udeležijo prvega svetega obhajila in birme. Župnija si želi, da bi otroci katoliških šol zakramente opravljali v slovenski župniji, in ne v sklopu osnovne šole.«

Slovenski misijonarji sv. Vincencija Pavelskega v Torontu izdajajo tudi svojo revijo v slovenskem jeziku. Božja beseda je bil verski mesečnik, ki je z letom 1991 postal dvomesečnik in z letom 2002 trimesečnik. Prva številka je izšla novembra 1949. Obsega 32 strani. Mesečnik je namenjen slovenskim imigrantom v Kanadi, vendar pa ima naročnike tudi po drugih celinah. Na

prvem mestu so članki z versko in moralno vsebino in taki, ki govorijo o aktualnih problemih. V letu 1953 je imela približno 300 naročnikov. V letu 1960 je imela že 2000 naročnikov, dokler se ni v letu 1984 število zmanjšalo na 1800. Po tem letu je število ves čas upadalo. Leta 2001 je bilo nanj naročenih le še 1192 ljudi, od tega 1112 v Kanadi (Zrnec, 2002).

Slika 19: Župnija Brezmadežne s čudodelno svetinjo

Vir: Župnija Brezmadežne s čudodelno svetinjo, 2016

Slovenska šola Brezmadežne s čudodelno svetinjo

Slovenska šola pri Brezmadežni s čudodelno svetinjo je začela delovati leta 1959. V šolskem letu 1967/1968 je bilo vpisanih že 163 otrok. Število se je povečevalo do leta 1979, po tem letu pa je začelo upadati. Med razlogi navajajo predvsem manj otrok v družini, težave s prevozom v šolo in zaposlenost obeh staršev. Ko učenec uspešno konča sedmi razred, dobi diplomu. Ob koncu šolskega leta je predstava, na kateri vsak razred nastopi s svojo točko (ples, petje, deklamiranje) (Kopač, 1987).

Šolsko leto že od nekdaj traja od septembra do maja. Šola poteka ob sobotah, izjemoma ob petkih in nedeljah. Včasih so v vseh razredih poučevali tudi verouk v slovenskem jeziku. Kjer ni bilo slovenskega duhovnika, so se za slovensko šolo trudili laiki. V Ontariu so bili to kraji, kot so Windsor, London, Sudbury, Thunder Bay. Večinoma so bile te šole dvorazredne. Le pri Mariji Pomagaj je imela pet razredov in pri Brezmadežni s čudodelno svetinjo sedem. Te ustanove so imele različne učne načrte (Zrnec, 2002).

V Torontu sta včasih delovali dve slovenski šoli. Obe sta si uredili šolsko knjižnico in imeli za otroke več kot 150 mladinskih knjig. K uspešnosti slovenskega šolstva v Kanadi sta pripomogla učbenika, ki ju je s sodelovanjem učiteljev šole Marije Pomagaj pripravil in izdal Tone Zrnec. To sta bila Materina beseda, ki je bila natisnjena v 2000 izvodih, izšla pa je leta 1966, in Veseli dom v 2500 izvodov, izšel leta 1965. Knjigi sta pomagali pri pripravi učnega načrta in sistematičnem učenju. V šestdesetih in sedemdesetih letih so zaživel trije slovenski pevski zbori: Otroški, mladinski in dekliški. Delovali so tudi harmonikarska šola in folklorne skupine (Zrnec 2002).

Šola Brezmadežne s čudodelno svetinjo je v stavbi slovenske cerkve z istim imenom. Nad župnijsko dvorano je sedem manjših učilnic, opremljenih s tablo, mizami, stoli in slovenskimi knjigami ter učbeniki. Nekateri učbeniki so celo enaki tistim v slovenskih osnovnih šolah, nekaj pa je napisanih za potrebe učenja slovenščine kot tujega jezika. Poleg učilnic je dodatna soba namenjena za administrativne zadeve in hkrati služi kot zbornica.

Pouk večinoma poteka v slovenskem jeziku. Angleščino uporabijo za razlago bolj zapletenih navodil ali pri prevajanju besed. Šola poudarja pomen slovenskega jezika in ne le strokovnost

predmetov. Pouk tako poteka v sedmih stopnjah, vsaka stopnja traja eno leto. Učenec lahko napreduje v naslednjo stopnjo, če opravi vse teste pozitivno in če učitelj presodi, da ima dovolj znanja za napredovanje. Vsako stopnjo uči po en učitelj. Izbira učnih tem je odvisna od učitelja in zainteresiranosti učencev, kljub temu pa se trudijo izbrati čim več tem, povezanih s Slovenijo. Tako se učenci učijo jezik, hkrati pa dobijo vpogled v določen del slovenske zgodovine, geografije, umetnosti, petja itd. Vsaki dve leti šola učencem ponudi možnost obiska Slovenije, v kateri imajo zagotovljeno bivališče, poletno šolo slovenskega jezika in izlete po Sloveniji.

Tudi sami smo si želeli bliže spoznati potek pouka v sobotni slovenski šoli. Udeležili smo se učne ure najmlajših, torej prve stopnje, in jih opazovali pri igranju igre twister. Z igro so spoznavali slovenske izraze za dele telesa in barve. Četrta stopnja je po radiu poslušala prispevek o Kranju. Pred seboj so imeli tudi enako besedilo, ki so ga po tem, ko so ga dvakrat slišali na radiu, morali prebrati še sami. Učiteljica jim je pomagala pri izgovarjavi besed in razumevanju besedila, ki je potekalo takole: »Kranj je četrto največje slovensko mesto in srce Gorenjske. Stari del mesta leži okoli cerkve. Blizu cerkve pa je gledališče. V centru mesta stoji spomenik pesnika Franceta Prešerna. Stanoval je blizu mestne hiše. V Kranju lahko obiščete tudi mestni muzej.«

Slika 20: Oglasna deska vseh dejavnosti v okviru slovenske cerkve

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT	NEXT MONTH
1		PLESNA DANCE	ZBOR				1
2							2
3							3
4							4
5							5
6							6
7							7
8							8
9							9
10							10
11							11
12							12
13							13
14							14
15							15
16							16
17							17
18							18
19							19
20							20
21							21
22							22
23							23
24							24
25							25
26							26
27							27
28							28
29							29
30							30
31							31

Avtorica: Barbara Dermastija, 2015

Dom Lipa

Ko se je prva generacija slovenskih priseljencev začela starati, se je začela kazati čedalje večja potreba po domu za ostarele. Govorimo predvsem o tistih, ki so v Kanado imigrirali po letu 1945, se pravi ob koncu 2. svetovne vojne. Začelo se je zbiranje denarja za starostni dom. V ta namen je gospod Jože Kastrelec odkupil vrtnarijo v Torontu in organiziral razne pohode za zbiranje denarja. Po prizadevanju slovenske skupnosti in ustanove Doma Lipe je dom odprl svoja vrata leta 1988. Leta 1991 so domu za ostarele dodali še »retirement« sobe oziroma stanovanjske prostore, v katerih lahko živijo starejši ljudje, tudi če ne potrebujejo dodatne pomoči. Leta 2004 se je začela temeljita prenova. Dom Lipa je še vedno nepridobitna organizacija. Denar za delovanje zbirajo z donacijami na raznih dogodkih, kot so športni maratoni, večerje, dobrodelni bazarji itd.

V Domu Lipa prevladujejo slovenski priseljenci, vendar niso edini. Tu preživijo starejša leta še hrvaški, italijanski in poljski imigranti vendar imajo slovenski prednost pri včlanjenju. V domu je 66 sob v negovalnem oddelku, na katerem so nastanjeni tisti, ki potrebujejo pomoč pri katerem izmed osnovnih življenjskih opravil. 80 % teh oseb je nekdanjih državljanov Slovenije. 30 sob s kopalnico je namenjenih starejšim, ki se lahko oskrbujejo sami. Med temi je kar 90 % Slovencev, večinoma tistih, ki so na starejša leta ostali brez partnerja ali pa nimajo potomcev. Včasih se za selitev v dom odločita tudi mož in žena skupaj. Vsi stanujoči v domu lahko s seboj prinesejo vse osebne stvari in si sami urediti notranjost sobe.

Slovenski jezik, običaji in tradicija se izražajo v vseh podobah življenja v skupnosti Doma Lipe. Ob večerih v glavnem prostoru igra slovenska glasba, podnevi pa so na televiziji slovenski ali hrvaški programi. Pogovori med prebivalci doma v glavnem potekajo v slovenskem jeziku, z uslužbenci pa v različnih jezikih, od angleškega, do hrvaškega in slovenskega. Tudi hrana je bolj podobna evropski kot severnoameriški. Ob veliki noči v Domu Lipa barvajo pirhe in pečejo potico, enkrat na leto je organiziran avtobusni izlet, namenjen obiranju jabolk za peko jabolčnega zavitka. Občasno v domu nastopajo slovenske folklorne skupine ali pevski zbori. Dom Lipa ima tudi svojo kapelo, v kateri je vsak dan maša v slovenskem jeziku. Na hodnikih so razstavljene fotografije Slovenije in razni slovenski izdelki, ki so značilni za posamezne slovenske regije. V kleti doma je arhiv z raznimi knjigami, revijami in časopisi, ki so različno povezani s Slovenci v Kanadi ali Slovenijo.

Osebe je večnarodno, prevladujoči pa so govorci slovanske jezikovne skupine. Dom ima vedno odprta vrata za vse slovenske prostovoljce ali obiskovalce ne glede na to, ali želijo s prebivalci poklepetati, izvesti delavnico, se igrati družabno igro ali pa le preživeti čas z njimi. Primer druženj s prostovoljci so dvourna druženja od petkih, ko ženske izdelujejo različne ročne izdelke. Enkrat na teden potekajo druženja tudi v frizerskem salonu Doma Lipe, v katerem mnogi posedijo še kar nekaj časa po urejeni pričeski.

Dom smo med bivanjem v Torontu obiskali trikrat. Prvič me je osebje popeljalo na ogled doma in kratek klepet s slovenskimi pripadniki. Naslednjič smo prišli z namenom anketiranja in bila sem pozitivno presenečena nad voljo do reševanja anket in zgovornostjo anketirancev. Tretjič pa smo gospem delali družbo med pletenjem izdelkov za bazar in z njimi obujali spomine na njihovo življenje v Sloveniji.

Slika 21: Razstavni prostor slovenskih izdelkov

Avtorica: Barbara Dermastija, 2015

Prekmursko društvo Večerni zvon

Društvo večerni zvon je bilo ustanovljeno leta 1956, kar pomeni da je eno najstarejših slovenskih društev v Kanadi. Večino prvotnih članov je prihajalo iz slovenske regije Prekmurje. Društvo organizira različne družabne aktivnosti kot so plesi in banketi. Leta 1967 je društvo kupilo posest blizu Orangevilla, na njej pa so postavili klubsko hišico, kapelo in bazen. Poleg organiziranih prireditev društvo ponuja površine za piknike, kampiranje in razne športne aktivnosti. Najpomembnejši dogodek v letu je Proščenje (žegnanje), tradicionalna zabava Prekmurja, ki poteka avgusta (Večerni zvon/Evening bell, 2016).

Holiday Gardens

Holiday Gardens je zasebni slovenski podeželski klub v okolici Pickeringa. Na posestvu so poleg velike dvorane še zunanje pokrito plesišče, prostor za piknike in parkirišče. Prostor Holiday Gardens se uporablja tudi za poroke, zaročne zabave, zabave ob rojstvu otroka, obletnice in razne dobrodelne dogodke. Čeprav gre za slovenski klub, ga večkrat oddajajo drugim narodnostim za katerega izmed teh dogodkov. Prav to je razlog, da v tem parku ni veliko stvari, ki bi spominjale na Slovenijo, v primerjavi z drugimi slovenskimi parki. Dogodki v parku so bili v letu 2015: občni zbor, pomladni banket, pomladni piknik z ansamblom Brajda, prvi poletni piknik z ansamblom Europa, drugi poletni piknik z gostjo Brigito Šuler iz Slovenije, Vinska trgatev z ansamblom Murski val, jesenski banket z ansamblom Brajda (Holiday gardens, 2012).

Septembra, smo se udeležili vinske trgatev in druženja s Slovenci. Na plesišču je igral narodnozabavni ansambel, s stropa pa je viselo grozdje. Pravila trgatev so bila: tistemu, ki je uspelo med plesom s stropa ukrasti grozdje, ne da bi ga kdo videl, je grozdje lahko obdržal. Če pa so te med trganjem zalotili, si moral za deset minut v »zapor«. Poleg grozdja so bili na voljo še golaž, jabolčni zavitek, dunajski zrezek s kislim krompirjem, spekli pa so tudi tri prašiče.

Slika 22: Toplar na vhodu v slovenski park Holiday Gardens

Slika 23: Zunanji prostor parka Holiday Gardens

Avtorica: Barbara Dermastija, 2015

Bled hall/Bled Planica social club

Sami se opisujejo kot družabno in kulturno društvo, predano ohranjanju slovenske dediščine v Kanadi. Kot večina društev ima tudi to bazen, dvorano, zunanji prostor za piknike, vse leto pa gostijo različne bankete, poroke in druge prireditve. Od drugih se razlikuje po tem, da ima še balinišče. Za delovanje društva in organizacijo dogajanja skrbi 24 ljudi. Napovedani dogodki za leto 2016 so: koline, kosilo za dan družine, banket ob dnevu žena, banket ob materinskem dnevu, piknik ob dnevu očetov, piknik ob slovenskem dnevu, piknik ob prošenju, piknik ob prazniku dela s tekmovanjem v balinanju, lovski banket, božična zabava, silvestrovanje (Bled Planica social club, 2016).

Udeležili smo se piknika ob prazniku dela, kot gostja pa je pela slovenska pevka Brigita Šuler, ki je v tistem tednu nastopala v več slovenskih parkih v okolici Toronta. Dogodek se je začel s tekmovanjem v balinanju, nadaljeval s petjem slovenskih pesmi in plesanjem. Sledili so nagovor organizatorjev in čestitke za obletnice in rojstva med zbranimi, za konec pa še srečelov. Za še bolj pristno vzdušje so poskrbeli kuharji z golažem, kislim krompirjem ter jabolčnim in borovničevim zavitkom. Seveda niso manjkala niti slovenska vina in piva.

Sava club

Je nepridobitna organizacija, ustanovljena z namenom združevanja Slovencev iz krajev Kitchener, Waterloo, Cambridge, Guelph in Breslau. Društvo je kot preostala usmerjeno k promoviranju slovenske kulture, jezika in tradicije. Poleg društvene stavbe, kjer je nekoč stal

mlin, je nekaj površine namenjene še za vinsko trto. V preglednici so navedeni dogodki, ki jih društvo pripravlja za leto 2016. Enkrat na mesec (razen v poletnih mesecih) je organizirana maša v slovenskem jeziku, med septembrom in majem pa vsako soboto od 10.00 do 13.00 poteka tečaj slovenskega jezika (Sava club, 2016).

Preglednica 15: Dogodki v slovenskem društvu Sava

7. 2. 2016	Prešernov dan s kulturnim programom
13. 2. 2016	Valentinov banket
6. 3. 2016	Splošno srečanje članov društva Sava
7. 5. 2016	Banket za materinski dan
25. 6. 2016	Slovenski dan Lipa Park
21. 8. 2016	Kamp za otroke z bedom iz Slovenije
14. in 15. 10. 2016	Oktoberfest
19. 11. 2016	Lovski banket
18. 12. 2016	Božično praznovanje, maša, večerja in obisk Miklavža
31. 12. 2016	Novoletni gala banket

Vir: Sava club, 2016.

O enem bolj obiskanih dogodkov med Slovenci v Kanadi Oktoberfestu smo od rednega obiskovalca Martina Polaniča prejeli zapisane vtise: *Tradicionalni severnoameriški Oktoberfest je mimo. Ceste in ulice v Kitchenerju so spet prazne in tihe. Lastniki trgovinic so zadovoljni, saj v času Oktoberfesta posel cveti. Tako je že od leta 1969, ko so v Concordia klubu nemško govoreči člani prvič priredili Oktoberfest. Od takratnega skromnega praznovanja se je razširil ne samo na mesto in okolico, ampak je postal eden največjih festivalov piva v Severni Ameriki.*

Ker je društvo Sava ali Oberkrainer Haus znano v Kitchenerju in okolici po odlični organizaciji in hrani, je dvorana skoraj celo leto oddana za razne prireditve in priložnosti, med njimi tudi za praznovanje slovenskega dela Oktoberfesta. Že več desetletij se pod vodstvom Marije Prilesnik dobro pripravijo na sprejem gostov, ki prihajajo od blizu in daleč, tudi iz ZDA. Dan po odprtju je na vrsti turnir v balinanju, v opoldanskem času pride na obisk Miss Oktoberfest, zvečer pa je podelitev balinarskih trofej. Vse skupaj popestrijo še obisk Onkel Hansa, slovenski ansambel in nastopi plesne skupine Planika. Da je praznovanje čim bolj pristno, gospodinje pripravijo več sto kosov jabolčnih zavitkov.

Slovenski park

»Leta nazaj, skrita med podeželskimi cestami in hitrimi cestami in zakopana pod 89 km² grmičevja in močvirja, je bila vizija. Vizija prostora za družabna srečanja, kjer bi se zbirali Slovenci in še naprej živeli življenje, ki so ga nekda poznali v zapuščeni, vendar ne pozabljeni domači deželi. Lahko se je uresničila le s pomočjo trdega dela predanih Slovencev. Štirideset let pozneje, to vizijo poznamo pod imenom Slovenski park!« S temi besedami je svoje začetke opisalo vodstvo Slovenskega parka. Članom parka sta omogočena celoleten vstop in brezplačna

udeležba na vseh dogodkih. Ta park ni namenjen le občasnim dogodkom, ampak ogromno prostora namenja tudi za kampiranje. Vsaka ulica v parku ima svoje slovensko ime. Poleti se obiskovalci kopajo v umetno narejenem jezeru, igrajo nogomet, odbojko na mivki ali balinajo ali pa si privoščijo piknik v naravi.

Slika 24: Ulice s slovenskimi imeni v Slovenskem parku

Slika 25: Rekreativne površine v Slovenskem parku

Vir: Slovenski park, 2016

Avtorica: Barbara Dermastija

Mladi glas in Planika

Slovenski plesni skupini Mladi glas in Planika delujeta povezano s slovenskim kulturnim centrom pri cerkvi Brezmadežne s čudodelno svetinjo. Mladi glas je bil ustanovljen leta 1974 kot del igre, ki jo je uprizoril Slovenski dramski klub. Po nastopih so se mladi plesalci odločili, da bodo še naprej plesali skupaj (Mladi glas in Planika, 2016). Zdaj se ukvarjajo z otroško odrsko igro in folklornimi plesi.

Leta 1979 so z namenom vključitve mlajših, starih med 10 in 14 let, oblikovali še plesno skupino Planika. Vsa leta so si voditelji in koordinatorji prizadevali, da bi posredovali slovensko plesno in glasbeno dediščino drugi in tretji generaciji slovenske mladine, in sicer v obliki tradicionalnih in sodobnih slovenskih plesov (Mladi glas in Planika, 2016). Namen te skupine je predvsem učiti mlajše ritmiko in vrednotenje slovenske ljudske glasbe.

Mladi glas in Planika sta imela kar nekaj nastopov v Kanadi, ZDA in Evropi, predvsem v Italiji, Avstriji in seveda Sloveniji. Skoraj 40 let po ustanovitvi plesni skupini sestavlja 65 mladih plesalcev, starih med 7 in 27 let. Povedali so da so zelo ponosni na svojo kulturo in tradicijo.

Plesno skupino Planika smo lahko opazovali na Oktoberfestu v društvu Sava. Nastopilo je 22 mladih deklet in fantov, vsi so bili oblečeni v narodne noše, mnogi so ob plesanju tudi zapeli. Med pogovorom z njimi smo hitro ugotovili, da so ponosni na svoje korenine in da se želijo naučiti slovenskega jezika. Zelo veliko so spraševali o življenju v Sloveniji.

7. PRIHODNOST SLOVENSKE DIASPORE V TORONTU

Kaj se bo s slovenskim jezikom, slovenskimi običaji in na sploh povezovanjem Slovencev v Torontu dogajalo v prihodnosti, je najlažje napovedati iz analize anket mlajših starostnih skupin. S tem bomo najbolje napovedali, kaj se bo v prihodnosti dogajalo s slovensko identiteto v Torontu in njegovih predmestjih. Tako smo naredili še ločeno analizo starostnih skupin od 11 do 20 let in od 21 do 30 let ter jo predstavili v tem poglavju. V prvo starostno skupino spada 35 anketirancev, v drugo pa 16, torej temelji ta analiza na skupno 51 rezultatih.

Ugotovili smo, da priseljevanje mladih v Kanado še vedno poteka, predvsem z namenom iskanja delovnega mesta in boljšega zaslužka. To je razvidno iz podatka, da tudi v teh dveh starostnih skupinah najdemo pripadnike prve generacije. Res je, da je samo en mlajši od 20 let, med 21 in 30 let pa jih je kar 6. Brown's Line je še vedno »slovenska« ulica, vendar pa že dolgo ni več prva izbira pri naselitvi v Torontu. Mladi še vedno raje živijo v metropolitanskem delu mesta, ko si ustvarijo družino pa se raje selijo na obrobje.

Vsi anketiranci, stari do 20 let, obiskujejo osnovno ali srednjo šolo ali univerzo. Tisti nad 20 let imajo vsi končano višjo šolo ali univerzo. Po pogovorih s pripadniki slovenske skupnosti je izobrazba pripadnikov slovenske primerljiva s preostalimi kanadskimi državljani. Vsi, ki so študij že končali, imajo zaposlitev na različnih področjih ali pa so celo samozaposleni.

Večina pripadnikov teh dveh starostnih skupin se počuti enako Slovence kot Kanadčane in že to je dovolj velik razlog za sklep, da niso pozabili na svoje slovenske korenine. Če se osredotočimo samo na tiste, ki so se opredelili za pripadnike samo ene narodnosti, jih je 12 takih, ki se počutijo samo kot Slovenci, in le 5 tistih, ki se počutijo zgolj Kanadčani. Večjo skrb glede prihodnosti predstavlja ohranitev slovenskega jezika. 26 vprašanih namreč pozna le nekaj slovenskih besed, nekateri ne znajo nič slovensko, le 6 od 51 pa je takih, ki tekoče govorijo slovensko (gre za pripadnike prve generacije kanadskih Slovencev). Osnovne slovenske besede se bodo ohranile še dolgo. Razvidno je, da se je veliko mladih naučilo jezika v slovenski šoli. Stari starši so naučili slovenščino več ljudi kot pa starši, kar kaže, da se starejši bolj zavzemajo za ohranjanje jezika. Velika večina uporablja materni jezik samo pri pogovoru s starši ali starimi starši. Tisti, ki obiskujejo slovensko šolo, v njej uporabljajo slovenski jezik, 6 vprašanih pa ga uporablja tudi na slovenskih srečanjih. Znanje jezika se kaže tudi pri uporabi slovenskih medijev. Te uporablja namreč samo 17 anketirancev prvih dveh starostnih skupin. Dogajanje večinoma spremljajo na internetu ali televiziji.

Iz anket lahko sklepamo, da bodo slovenski dogodki in srečanja tudi v prihodnosti dobro obiskani, slovenske organizacije v Torontu pa dobro zastopane. Le trije od 51 vprašanih niso člani nobene organizacije, 14 pa jih celo trdi, da slovenskih društev v Torontu ni dovolj. Največ mladih sodeluje pri slovenskem pevskem zboru in folklorni skupini Planika, veliko jih obiskuje slovensko šolo, kar nekaj pa jih je aktivnih članov društva Preskok. Za slovenske pesmi in folklorne plesje je torej še za nekaj časa poskrbljeno. Treba pa je omeniti, da je bila polovica udeležencev slovenskih dogodkov takih, ki spadajo med staro prebivalstvo, tako da se bodo mladi morali potruditi, da se bodo vsa druženja ohranila.

Pomembno pri ohranjanju slovenske identitete je tudi ohranitev slovenskih navad, običajev, tradicije. Te so prisotne pri veliki večini mladih (samo pri šestih ne). Nekateri so se po tem, ko so izpolnili anketni vprašalnik še razgovorili o svojem ponosu na praznovanje velike noči, na

slovensko glasbo in ples, zraven naštevanja slovenske hrane pa je marsikdo v anketo narisal srček ali dopisal, da je to najboljša hrana. Ko smo gledali nastop slovenske folklorne skupine Planika iz Toronta, nas je presenetilo, koliko mladih obvlada valček in polko in koliko slovenskih pesmi poznajo. Z gotovostjo lahko napovem, da se bodo slovenske navade in običaji v Torontu še dolgo ohranjali.

Zelo pomembni so tudi stiki mlajše generacije s Slovenijo in njihovo zanimanje za dogajanje v njej. Čeprav so stari samo do 30 let, jih je večina Slovenijo obiskala vsaj enkrat, od tega 10 že več kot trikrat. Vsi, ki so jo že obiskali, so nad njo navdušeni in so zapisali, da se bodo še vračali. Najmanj 5 pripadnikov starostne skupine do 20 let se je udeležilo slovenskega tabora, ki ga vsako leto organizira slovenska šola v Torontu. 11 jih je že razmišljalo o preselitvi v Slovenijo. Po telefonu, elektronski pošti, skypu ali navadni pošti, jih več kot polovica ohranja stik s prijatelji ali sorodniki iz Slovenije, le 13 pa se jih zanima za dogajanje po državi.

Sklepamo lahko, da se bo zanimanje mlajše generacije slovenske skupnosti v Torontu za Slovenijo še naprej ohranjalo. Mogoče se bo zmanjšalo zanimanje za dogajanje v matični državi in uporaba slovenskega jezika, toda slovenske organizacije bodo ostale in se širile. Z gotovostjo lahko trdim, da slovenske šege in navade, praznovanja in kultura v Torontu še dolgo ne bodo zamrli. Tudi zanimanje za obiskovanje Slovenije se bo glede na navdušenje nad lepoto države nadaljevalo. Predvsem pa sem glede na napisano v anketah in videno na slovenskih dogodkih prepričana, da bo ponos kanadskih Slovencev na svoje korenine še dolgo živel in se ohranjal.

8. SKLEP

Slovenski izseljenci živijo v številnih svetovnih državah, njihove skupnosti lahko najdemo na petih celinah. Velika večina se jih je uspešno asimilirala v tamkajšnjo družbo, mnogi so ohranili močne vezi s Slovenijo. Razlogi za izseljevanje so se v desetletjih spreminjali. V svet so odšli predvsem zaradi gospodarske stiske, ob koncu druge svetovne vojne pa govorimo o politični emigraciji, ki jo je sprožilo nezadovoljstvo s političnim sistemom. Večje odseljevanje v Kanado se je začelo po prvi svetovni vojni zaradi omejitve priseljevanja v ZDA. Zdaj v Kanadi živi okoli 30.000 Slovencev vseh generacij, od tega polovica v Torontu. Slovenska diaspora v Torontu je številčno čedalje močnejša.

Slovenci v Torontu bivanjsko niso več vezani le na Brown's Line, tako imenovano Slovensko ulico. Dom so si našli po celotnem metropolitanskem območju, pa tudi v predmestjih Toronta. Največ jih živi v administrativnem območju Etobicoke, kjer so locirani tudi slovenski dom za ostarele, slovenska šola, cerkev in trgovina. Slovenski parki in društva so v okolici kanadskega največjega mesta in redno skrbijo za druženja in zabavo.

Na podlagi anketnih vprašalnikov in opazovanj lahko napovemo ohranjanje slovenskega jezika, navad in običajev. Prva generacija je nekoč živela v Sloveniji in bila v stiku z naštetimi stvarmi, druga in tretja generacija pa ponosno nadaljujeta tradicijo svojih prednikov. Dokaz za to je več kot 10 delujočih slovenskih društev, dve slovenski cerkvi in veliko mladih članov pri slovenskih pevskih zborih in folklornih skupinah. To potrjuje tudi, da se 69 % anketirancev počuti pripadnike slovenske in kanadske narodnosti, da jih 48 % zna govoriti, brati in pisati v slovenskem jeziku, da se več kot polovica anketiranih poslužuje slovenskih medijev, da jih več kot 90 % ohranja slovenske tradicionalne praznike in slovensko kuhinjo, da jih je okoli 80 % včlanjenih v različna slovenska društva in organizacije, da je večina anketiranih za partnerja/-ico izbrala Slovence in svojim otrokom dala imena slovenskega izvora in da jih je 74 % Slovenijo obiskalo že več kot enkrat.

Med obiskom Toronta sem imela priložnost obiskati različne slovenske dogodke in govoriti z ljudmi, ki različno pripomorejo k ohranjanju slovenske identitete. Zaskrbljeni so nad zmanjšano udeležbo v slovenski cerkvi tako pri nedeljskih mašah in verouku, skrbi jih tudi majhen delež mladih na nekaterih slovenskih dogodkih. Mladi se z obiskovanjem šol v angleškem jeziku, čedalje redkeje učijo govoriti slovensko. Kljub temu lahko zagotovimo še nekaj desetletno ohranjanje slovenstva v Torontu.

Priložnost živeti s Slovenci in med njimi v Torontu je bila izkušnja, ki ti pomaga še bolj ceniti domovino in slovensko tradicijo, saj ti da možnost videti ponos, s katerim o njej govorijo tisti, ki so daleč od nje. Slovenska diaspora v Torontu je trdna in povezana skupnost, ki ti na drugem koncu sveta da občutek domačnosti.

9. SUMMARY

The Slovenian emigrants live in many countries around the world and their communities can be found on five continents. Most of them have successfully assimilated into the society of their chosen new country, but many have preserved close ties with Slovenia as well. Over the decades, the reasons for people moving abroad have been changing. Most of them left Slovenia due to the economic crisis. After the WWII, there were also cases of political emigration due to the dissatisfaction with the political system of that time. Major emigrations to Canada began after the WWI because the United States of America imposed restrictions on immigration. Around 30,000 Slovenes of all generations live in Canada today, half of them in Toronto. The Slovenian diaspora in Toronto is the strongest in terms of the number of people.

The Slovenes from Toronto are no longer tied to living in Brown's Line, the so-called Slovenian street. They built their homes around the entire metropolitan area, as well as in the suburbs of Toronto. Most of them live in the administrative area of Etobicoke, which also houses the Slovenian home for the elderly, the Slovenian school, church and shop. Slovenian parks and societies are located in the vicinity of the largest Canadian city and regularly organise meetings and entertainment events.

Based on the survey questionnaires and observations, we can confirm the preservation of the Slovenian language, habits and customs. The first generation of Slovenes used to live in Slovenia and was in touch with the aforementioned Slovenian things, whilst the second and the third generation proudly preserve the traditions of their ancestors. More than ten active Slovenian societies, two Slovenian churches and a large number of young members of Slovenian choirs and folklore groups testify of that. This is also confirmed by the fact that 69 % of the respondents feel as being members of Slovenian and Canadian nationalities; that 48 % of them can speak, read and write in the Slovene language; that more than half of the respondents use Slovenian media; that more than 90 % of respondents preserve Slovenian traditional holidays, festivities and Slovenian cuisine; that 80 % of them are members of various Slovenian societies and organisations; that the majority of respondents chose as their partner a Slovenian person and gave Slovenian names to their children; and that 74 % of them had visited Slovenia more than once.

During my visit to Toronto, I had the opportunity to attend various Slovenian events and talk to the people who contribute in different ways to preserving a Slovenian identity in Canada. They were worried about less people coming to the Slovenian church, to the Sunday masses and religious education, as well as by a lower percentage of young people attending certain Slovenian events. Young people attending schools in the English language nowadays rarely learn how to speak Slovene. Nevertheless, we can ensure at least decades of preserving Slovenian culture in Toronto.

The opportunity to live with and amongst the Slovenians in Toronto was an experience which helps you to appreciate your homeland and the Slovenian tradition even more, because it enables

you to see how proud those people who once lived in Slovenia are of this culture despite living so far away now. The Slovenian diaspora in Toronto is a solid and well-connected community which gives you a sense of homeliness on the other side of the world.

10. VIRI IN LITERATURA

Aboriginal peoples and communities. Statistics Canada. 2015. URL: <https://www.aadnc-aandc.gc.ca/eng/1100100013785/1304467449155> (Citirano 21. 04. 2016).

Age and Sex Highlight Tables, 2011 Census. Statistics Canada. URL: <http://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2011/dp-pd/hltfst/as-sa/Pages/highlight.cfm?TabID=1&Lang=E&PRCode=13&Asc=0&OrderBy=1&Sex=1&View=1&tableID=22> (Citirano 19. 4. 2016).

Bled Planica social club. URL: <http://www.bled.ca/> (Citirano 28. 3. 2016).

Canadian Multiculturalism: An Inclusive Citizenship. Government of Canada. 2012. URL: <http://www.cic.gc.ca/english/multiculturalism/citizenship.asp> (Citirano 20. 4. 2016).

Census profile. Statistics Canada. URL: <http://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2011/dp-pd/prof/details/page.cfm?Lang=E&Geo1=PR&Code1=01&Geo2=PR&Code2=01&Data=Count&SearchText=Canada&SearchType=Begins&SearchPR=01&B1=All&Custom=&TABID=1#Note20> (Citirano 19. 4. 2016).

Diversity in Canada: an overview. Canadian immigrant. 2013. URL: <http://canadianimmigrant.ca/guides/moving-to-canada/diversity-in-canada-an-overview> (Citirano 20. 4. 2016).

Ethnic origins, 2006 counts, for Canada, provinces and territories. Statistics Canada. URL: <http://www12.statcan.ca/census-recensement/2006/dp-pd/hlt/97-562/pages/page.cfm?Lang=E&Geo=PR&Code=01&Data=Count&Table=2&StartRec=1&Sort=3&Display=All&CSDFilter=5000> (Citirano 19. 4. 2016).

Greater Toronto area map. 2016. URL: <http://www.torontoneighbourhoods.net/suburbs> (Citirano 24. 4. 2016).

Holiday gardens. 2012. URL: <http://www.holidaygardens.ca/> (Citirano 28. 3. 2016).

Klemenčič, M., 1995. Slovenes of Cleveland. Novo mesto, Dolenjska založba, 114 str.

Kocjancic, C. Slovenes in Canada. URL: <http://www.theslovenian.com/articles/kocjancic.htm> (Citirano 9. 3. 2016).

Kopač, J., 1987. Ob srebrnem jubileju župnije Marije Brezmadežne 1961–1986. Toronto, Župnija Marije Brezmadežne s čudodelno svetinjo, 154 str.

Mladi glas in Planika. 2016. URL: <http://www.mladiglasplanika.org/> (Citirano 4. 4. 2016).

Polanič, M., 2015. Oktoberfest v Kitchenerju (osebni vir, 15. 11. 2015). Kitchener.

Popisi na Slovenskem 1948–1991 in Popis 2002, 2001. Ljubljana, Statistični urad Republike Slovenije, 69 str. URL: <http://www.stat.si/statweb> (Citirano: 4. 3. 2016).

Population and Dwelling Count Highlight Tables, 2011 Census. Statistics Canada. URL: <http://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2011/dp-pd/hlt-fst/pd-pl/Table-Tableau.cfm?LANG=Eng&T=101&SR=1&S=3&O=D> (Citirano 19. 4. 2016).

Pospeh, S., 2009. Slovenska imigracija v Kanadi. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 280 str.

Sava club. 2016. URL: <http://www.sava.ca/Default.aspx> (Citirano 29. 3. 2016).

Sitar, S., 2001. Stoletna pratika enaindvajsetega stoletja 2001–2100. Ljubljana, Prešernova družba, 357 str.

Slovenian community in Canada. 2016. URL: http://ottawa.embassy.si/index.php?id=1563&type=98&no_cache=1&MP=&tx_ttnews%5Btt_news%5D=&L=1&foo=bar (Citirano 23. 6. 2016).

Slovenski park. URL: <http://www.slovenskipark.com/> (Citirano 3. 4. 2016).

Srednje šole v tujini, Kanada. LTA jezikovna potovanja. 2016. URL: <http://www.lta.si/solanje-v-tujini/kanada> (Citirano 29. 4. 2016).

National Household Survey. Statistics Canada. URL: <http://www.statcan.gc.ca/daily-quotidien/130508/dq130508b-eng.htm?HPA> (Citiran 18. 4. 2016).

Večerni zvon/Evening bell. URL: <http://www.theslovenian.com/who/bell.htm> (Citirano 28. 3. 2016).

The world factbook, Canada. Central Intelligence agency. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ca.html> (Citirano 19. 4. 2015).

Trebše Štolfa, M., 2001. Slovensko izseljenstvo. Ljubljana, Združenje Slovenska izseljenska matica, 375 str.

Vintar, J., 2005. Od lipe do javorja. Toronto, Kanadski slovenski kongres, 224 str.

Vogeltnik, D., 1965. Razvoj prebivalstva Slovenije zadnjih dvesto let z jugoslovanske in evropske perspective. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 136 str.

Zrnec, T., 2002. Slovenski lazaristi v Kanadi. Toronto, Božja beseda, 64 str.

Zupančič, J., Fridl, J., Kladnik, D., Lišej, B., Mihevc, B., Oroten Adamič, M., Perko, D., 2001. Nacionalni atlas Slovenije. Ljubljana, Rokus, 191 str.

Župnija Brezmadežne s čudodelno svetinjo. URL: <http://www.brezmadezna.com/toronto/brez/index.htm> (Citirano 11. 4. 2016).

2006 Census Topic-based tabulations. Statistics Canada, 2014. URL: <https://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2006/dp-pd/tbt/index-eng.cfm> (Citirano 21. 4. 2016).

11. SEZNAM SLIK IN PREGLEDNIC

Slika 1: *Starostna piramida prebivalstva Kanade za leto 2015*

Slika 2: *Toronto z zaledjem*

Slika 3: *Delež anketirancev glede na pripadnost generacijski skupini*

Slika 4: *Delež izseljenih pred 2. svetovno vojno, med njo in po njej ter po osamosvojitvi Slovenije*

Slika 5: *Delež kanadskih Slovencev glede na izbiro prvega mesta priselitve*

Slika 6: *Delež anketirancev glede na način priselitve v Toronto*

Slika 7: *Število anketirancev glede na končano stopnjo izobrazbe*

Slika 8: *Delež kanadskih Slovencev glede na zaposlitev*

Slika 9: *Znanje slovenskega jezika med Slovenci v Torontu*

Slika 10: *Kje so se Slovenci v Torontu naučili slovenščine*

Slika 11: *Sporazumevanje v slovenskem jeziku med Slovenci v Torontu*

Slika 12: *Uporaba slovenskih medijev med Slovenci v Torontu (število)*

Slika 13: *Ohranjanje slovenskih običajev med Slovenci v Torontu (število)*

Slika 14: *Obisk Slovenije*

Slika 15: *Način ohranjanja stikov s Slovenci (število)*

Slika 16: *Spremljanje dogajanja v Sloveniji*

Slika 17: *Izvor imena otrok Slovencev v Torontu (število)*

Slika 18: *Izbira partnerja glede na narodnost (število)*

Slika 19: *Župnija Brezmadežne s čudodelno svetinjo*

Slika 20: *Oglasna deska vseh dejavnosti v okviru slovenske cerkve*

Slika 21: *Razstavni prostor slovenskih izdelkov*

Slika 22: *Toplar na vhodu v slovenski park Holiday Gardens*

Slika 23: *Zunanji prostor parka Holiday Gardens*

Slika 24: *Rekreacijske površine v Slovenskem parku*

Slika 25: *Ulice s slovenskimi imeni v Slovenskem parku*

Preglednica 1: *Število anket glede na datum in kraj pridobitve*

Preglednica 2: *Število in odstotek prebivalcev Kanade po posameznih provincah in teritorijih, površina in gostota poselitve v provinci ali teritoriju*

Preglednica 3: *Število in delež prebivalcev Kanade glede na etnični izvor in območje kjer je pripadnikov te etnične skupine največ. Prikazanih je deset najštevilčnejših etničnih skupin*

Preglednica 4: *Kam so se Slovenci izseljevali med letoma 1929 in 1939?*

Preglednica 5: *Število kanadskih Slovencev po provincah in teritorijih*

Preglednica 6: *Število anketirancev glede na starostne skupine in spol*

Preglednica 7: *Število in leto izselitve anketirancev prve generacije*

Preglednica 8: *Število ljudi po mestih, ki so si jih izbrali na začetku življenja v Kanadi*

Preglednica 9: *Razlogi za izbiro Toronta kot mesta za stalno naselitev*
Preglednica 10: *Opredelitev po narodnosti*
Preglednica 11: *Število članov po posameznih društvih in organizacijah*
Preglednica 12: *Razlog za obisk Slovenije*
Preglednica 13: *Razlogi za selitev v Slovenijo*
Preglednica 14: *Razlogi proti selitvi v Slovenijo*
Preglednica 15: *Dogodki v slovenskem društvu Sava*

12. PRILOGA

Anketni vprašalnik, ki smo ga uporabljali v Torontu med 29. 7 in 27. 11. 2015.

QUESTIONNAIRE

Slovenes in Toronto

Dear Sir or, Madam!

My name is Barbara. I am a student at the Faculty of Arts, University of Ljubljana. I study geography and history. My master thesis deals with the Canadian Slovenes living in Toronto. This questionnaire and interviews will be used to provide more accurate information about present situation.

This questionnaire consists of 20 questions which are of different types. Some are multiple choice questions, while the others require a written response.

If you find any of the questions too personal or you don't know the answer feel free not to answer.

The questionnaire is fully anonymous and the collected data will only be used for scientific purposes of my master thesis.

I sincerely thank you for your cooperation.

If you have any questions about this questionnaire you can contact me at:

e-mail: barbi.dermastija@gmail.com

telephone: 1 647-850-5873

BARBARA DERMASTIJA

QUESTIONNAIRE

1. **Gender:** Female Male

2. **Age:** 0-10   11-20   21-30   31-40   41-50   51-60   61-70
71-80   81-90   91-100

3. **Which generation of Canadian Slovenes do you belong to?**

- A. 1st generation (born in Slovenia)
- B. 2nd generation (born in Canada, parents emigrated from Slovenia)
- C. 3rd generation (born in Canada, grandparents emigrated from Slovenia)
- D. Other: _____

4. **If you have answered the previous question with A. (1st generation), please answer the following questions (4.1. – 4.4.)**

4.1. When did you emigrate from Slovenia? _____

4.2. Why did you emigrate from Slovenia? _____

_____

4.3. Which Canadian city did you choose first for your residence?

_____

4.4. Why did you choose Toronto for your present residence?

_____

4.5. Who did you emigrate to Canada with?

A. Alone

D. Parents

B. Family

E. Other: _____

C. Friends

5. **What level of education did you complete?**

A. High school

D. Post Graduate

B. College

E. Other: _____

C. University

6. What is your employment status?

- A. Student (What do you study? _____)
- B. Employed (What is your occupation? _____)
- C. Self-employed (What is your occupation? _____)
- D. Unemployed
- E. Retired (What was your primary occupation? _____)

7. Do you consider yourself to be Slovenian or Canadian?

A. Slovene.

Why?

B. Canadian.

Why?

C. Both.

Why?

---

8. How well do you speak Slovene?

- A. Very well (can speak, read, write).
- B. Can speak and read, cannot write.
- C. Can speak, cannot read and write.
- D. Know some words.
- E. Cannot speak, read and write.
- F. Other: _____

9. How did you learn to speak Slovene? (If the answer from the previous question is A, B, C or D).

- A. I was born in Slovenia.
- B. My parents taught me Slovene.
- C. My grandparents taught me Slovene.
- D. My friends taught me Slovene.
- E. I learned Slovene from the Slovenian community, church, course etc.
- F. Other: _____

10. Who do you communicate in Slovene with?

- A. Partner (wife, husband)
- B. Children, grandchildren
- C. Parents, grandparents
- D. Friends
- E. Participants in Slovenian meetings
- F. Other: _____

11. Are you a member of any Slovenian organizations?

- A. Yes.
Which Slovenian organizations are you a member of?
_____
_____
- B. No.

12. Do you think that there are enough Slovenian organizations or Slovenian meetings in Toronto?

- A. Yes.
- B. No.

13. Do you watch, listen or read any Slovenian media? If yes, which one?

A. Yes.

a. Slovenian television:

_____

b. Slovenian radio:

_____

c. Slovenian newspapers:

_____

d. Slovenian books:

_____

e. Other:

_____

B. No.

14. Have you or your family still kept any Slovenian traditions (cultural/religious or other celebrations, cooking, listening/singing Slovenian music etc.)?

A. Yes.

Name the traditions that your family has kept:

_____

_____

B. No.

15. Have you ever visited Slovenia?

A. Yes.

How many times?

a. Once.

b. Twice.

c. Three times.

d. More than three times.

Why did you decide to visit Slovenia? _____

_____

_____

B. No.

16. Do you keep contacts with your relatives or friends in Slovenia?

A. Yes.

How do you keep your contacts?

- a. By phone.
- b. By e-mail.
- c. By skype.
- d. By ordinary mail.

B. No.

17. Do you follow the current political, economic, cultural etc. situation in Slovenia?

A. Yes.

How do you get informed?

- a. By television.
- b. By newspapers.
- c. By internet.
- d. By friends or relatives.

B. No.

The following questions are optional.

18. If you already have children, how did you name them?

A. They have a name of Slovenian origin.

B. They have a name of Canadian origin.

C. Other: _____

19. If you already have or had partner, what is his/hers nationality?

A. He/she is Slovene.

B. He/she is Canadian.

C. Other: _____

20. Did you ever consider making a permanent move to Slovenia?

A. Yes.

Why? _____

B. No.

Why? _____

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je magistrsko delo »Slovenska diaspora v Torontu« v celoti moje avtorsko delo ter da so vsi uporabljeni viri in literatura ustrezno sprotno citirani ter navedeni v seznamu virov in literature.

Ljubljana, 2016

Barbara Dermastija